

ΦΥΣΙΚΑΙ ἘΠΙΣΤΗΜΑΙ.

Περὶ δρόσου.

Η δρόσος εἶναι χωρὶς ἀκριβολίαν τὸ ἀπλούστερον καὶ συνεχέστερον φαινόμενον τῆς ἀτμοσφαιρας· μὲ ὅλον τοῦτο μόλις πρὸ ὀλίγου ἐκατόρθωσαν νὰ δώσουν ἐξήγησιν αὐτῆς ἀποχρώσαν. Ἄν καὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους ἀκόμη χρόνους μερικὸν φιλόσοφοι εἶχαν παρατηρήσει μὲ προσοχὴν, καὶ γνωρίσει τὰς περιπτώσεις τὰς πλέον ἐπιτηδεύσας εἰς ἀνάπτυξιν αὐτοῦ τοῦ μετεώρου, εὐρέθησαν ὁμῶς εἰς τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους καὶ φυσικοὶ, οἱ ὅποιοι ἐξέδωσαν περὶ αὐτῆς τῆς ὅλης γνώμας πολὺ ὀλιγώτερον ἀκριβεῖς, καὶ ἐπομένως οὐδαμῶς ἱκανὰς εἰς τὸ νὰ λύσῃ αὐτὸ τὸ πρόβλημα. Ὁ κύριος Wells ἐξέδωκεν εἰς τὰ 1814 ἀγγλίσῃ ἐν σύγγραμμα, τοῦ ὁποίου ἡ γαλλικὴ μετάφρασις φέρει τὴν ἐπιγραφὴν „Essai sur la rosée“ δοκίμιον περὶ τῆς δρόσου. Αὐτὸ τὸ βιβλίον περιέχει μὲ λεπτομέρειαν πλῆθος κριτικῶν παρατηρήσεων καὶ ἀποφασιστικῶν πειρημάτων, τὰ ὅποια σαφῶς ἐξηγηθέντα ἀπὸ τὸν συγγραφεὰ τὸν ἔκαμον νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν ἀληθῆ θεωρίαν φαινομένου, τοῦ ὁποίου ἡ μόνη αἰτία εἶναι τὸ θερμαντικὸν καὶ τὰ ἀποτελέσματα τούτου.

Ἀπὸ τὴν στιγμήν ὅπου ὁ ἥλιος φαίνεται ὑπὲρ ἄνω τοῦ ὀρίζοντος, θερμαίνει τὰ μέρη τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, τὰ ὅποια εὐρίσκονται ἐκτεθειμένα εἰς τὴν ἄμεσον ἐνέργειαν τῶν ἀκτίνων του. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ θερμοκρασία αὐξάνει βαθμηδὸν ἕως εἰς τὰς δύο ὥρας μετὰ τὴν μεσημβρίαν· τότε γίνεται μερικὸν καιρὸν, ἔπειτα ὀλιγοσεύει, κατ' ἀρχὰς μὲ βραδύτητα, ἀργότερα ὅρας μὲ περισσοτέραν ταχύτητα. Ὄταν ὁ αἴθρῃς ᾖ πολλὰ διαφανής, δὲν διακόπτει καθόλου τὸ θερμαντικὸν, ὅπου ὁ ἥλιος πέλλει εἰς τὴν γῆν, καὶ ἡ ἀτμοσφαίρα ζεσταίνεται.

ται από τὰ κάτω πρὸς τὰ ἐπάνω, διότι τὸ ἀερώδες βρυσθόν, ὅπου ἐγγίζει τὴν γῆν, ἀρπάζει ἀπ' αὐτὴν μέρος τοῦ θερμαντικού της, καὶ τοῦτο μεταδίδει ἔπειτα εἰς τὰς ὑψηλότερας χώρας, εἰς τὰς ὁποίας καὶ ὑψάνεται φύσει διὰ τὴν μικροτέραν εἰδικήν του βαρύτητα. Ὡς τόσον αὐτὸς ὁ ἀραιωμένος ἀήρ δὲν φθάνει εἰς πολὺ ὕψος· ἐπειδὴ πρῶτον ἡ κινητικότης του δὲν εἶναι ὑπερβολικὴ, ἔπειτα, ἐν ὧσιν διαρκεῖ ἡ ἀναβατικὴ κίνησις του, εὐρίσκεται κατὰ διαδοχὴν εἰς συνάφειαν μὲ φρώματα ἀέρος ψυχρὰ, τὰ ὅποια καὶ αὐτὰ ἀρπάζουν ἀπ' αὐτὸν μέρος θερμαντικῆς. Τοιοῦτος εἶναι ὁ μηχανισμὸς, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου σχηματίζεται εἰς τὴν ἀτμοσφαίραν ἡ ἰσορροπία τῆς θερμοκρασίας, τὴν ὁποίαν διὰ τῶν θερμομετρικῶν παρατηρήσεων εὐρίσκομεν εἰς διάφορα διαστήματα ἀνωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς· ἐννοεῖται, ὅτι εἰς ὅλους τοὺς τόπους, ὅπου εἶναι ὕδατα, θέλει σχηματισθῆ συγχρόνως μία ποσότης ἀτμῶν τόσο μεγαλύτερα, ὅσον ὑψηλότερα εἶναι ἡ θερμοκρασία, καὶ εἰάν υποθέσωμεν τὰς πλέον ἐπιτηδείους περιπτώσεις εἰς τοῦτο, ἠμποροῦμεν διὰ τοῦ πίνακος τοῦ Dalton νὰ προσδιορίσωμεν ἕνα ὄρον ποσότητος, τὸν ὅποιον δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπερβῇ ἡ ἐξάτμισις, καθὼς ἠμποροῦμεν καὶ διὰ μέσου τοῦ ὑγρομέτρου νὰ γνωρίσωμεν καὶ τὸν μέγιστον ὄρον, τὸν ὅποιον φθάνει ἡ ὑγρασία, καὶ εἰς ποῖον διάστημα αὐτοῦ εὐρισκόμεθα εἰς ἕνα δεδομένον καιρὸν.

Ἐάν εἰς τὴν ἀτμοσφαίραν εὐρίσκεται ἕλη ἡ ποσότης τῶν ἀτμῶν, ὅπου ἠμπορεῖ νὰ ἀναπτυχθῇ, (ἂν δηλ. ἡ ἐξάτμισις ἔφθασε τὸν μέγιστον ὄρον) ἡ πλέον μικρὰ κατάλοιπος τῆς θερμοκρασίας ἀρκεῖ νὰ κάμῃ τὸ (ἀτμοειδές) ὕδωρ νὰ χάσῃ τὴν ἐλαστικὴν του βρυσότητα, καὶ νὰ τὸ μεταβῇ εἰς σταλαγματικόν. Ὅταν ὅμως ὁ ἀήρ φυλάττῃ ἀκόμη ἕνα κάποιον βαθμὸν ξηρασίας, (ἐπομένως ἡ ἐξάτμισις δὲν ἔφθασε τὸν μέγιστον βαθμὸν,) καθόσον ψυχραίνεται, τόσο καὶ θέλει ὑγραίνει, καὶ ὁ κατακρημνισμὸς δὲν θέλει ἀρχίσαι παρά εἰς τὴν σιγήν, ὅπου ὁ ἀήρ ἠδὲν φθάσει τὸν ὄρον τῆς ἁπλῆς ὑγρασίας.

Ὁ σχηματισμὸς τῆς δρόσου κρέμαται ἀπὸ τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὅποιον γίνεται ἡ ψύξις τῆς ἀτμοσφαιρας. Ἡ γῆνιη σφαῖρα κειμένη εἰς τὸ μέσον αὐτῆς ἀκτινοβολεῖ θερμοκρατικῶν εἰς κάθε διεύθυνσιν, καὶ ψυχραίνεται τόσο ὀλιγοπρότερον, ὅσον δυσκολώτερα ἀναπληροῦνται οἱ χαμοί, τοὺς ὁποίους πᾶ-

σχει. Ὅθεν εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀπουσίας τοῦ ἡλίου, ἂν υποθέσωμεν τὸν οὐρανὸν αἴθριον, καὶ τὸν ἀέρα ἡσυχον, ἡ γῆ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχη καμμίαν ἀναπλήρωσιν εἰς τὸν χαμὸν τοῦ θερμομαντικού, ἐπομένως ἡ θερμοκρασία θέλει καταβαίνει καὶ αὐτῆς καὶ τοῦ ἀερίου φρώματος, ὅπου εὐρίσκεται ἀμέσως ὑπεράνω της. Αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς ψύξεως ἀκολουθεῖ δι' ὅλης τῆς νυκτός, καὶ μεταδίδεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἕως εἰς ἕν ὕψος· οὕτως ὁ Wells παρατήρησεν, θέτων μίαν σειρὰν θερμομέτρων ἀλλεπαλλήλως εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κάθστον, ὅτι τὸ ἀπέχον ἀπὸ τὴν γῆν ὡς ἕνα δάκτυλον ἐδείκνυε θερμοκρασίαν πολὺ μικροτέραν παρὰ τὰ ἄλλα θερμομέτρα τὰ μακροτέρα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Ἐκ τούτου συμπεραίνομεν, ὅτι τὸ πλέον χαμηλὸν φρώμα τοῦ ἀέρος πρῶτον χάνει καὶ τὴν ὑγρασίαν του· ἐπειδὴ ἔχει μόνον αὐτὸ ψυχραίνεται ὀλιγοπρότερον παρὰ τὰ ἄλλα, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ περισσότερον θερμομαντικὸν χάνει, ὡς εὐρισκόμενον εἰς ἀμέσον συνάφειαν μὲ τὴν γῆν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ κυριότερα αἰτία τῆς ψύξεως· ἐν ᾧ αὐτῇ ἡ ἐπιρροία μεταδίδεται κατὰ διαδοχὴν εἰς τὰ διάφορα ἀλλεπαλλήλα φρώματα, καὶ ὑψάνεται βαθμηδὸν εἰς τὴν ἀτμοσφαίραν, ἔπειτα ὅτι ὁ κατακρημνισμὸς τῶν ὑγρῶν ὅσον γίνεται ὑψηλότερα, τόσο ὀλιγοπρότερον· καὶ εἰς τοῦτο ἡ πείρα εἶναι διόλου σύμφωνος μὲ τὴν θεωρίαν· διότι μὲ μίαν σειρὰν ἀξιολόγων πειραμάτων ὁ φυσικὸς Dufay ἐξεβαίωσεν, ὅτι σώματα διόλου ὅμοια, καὶ τὰ ὅποια αὐτὸς ἐξέθετε διὰ νυκτός εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐπιφάνειαν τοῦ ἀέρος, ἐσκοπεύοντο ἀπὸ ὀλιγοτέραν δρόσον, καθόσον ἔκειντο ὑψηλότερα. Τὰ ἴδια συμπεράσματα ἠμποροῦμεν νὰ συνάξωμεν μὲ ἀκρίβειαν καὶ ἀπὸ τὰ πειράματα τοῦ Wells· αὐτὸς ὁ ἐπίσημος παρατηρητὴς ἠύρεν, ὅτι νήματα λίου ἰσοβαρῆ, καὶ ἐκτεθειμένα μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον (πλὴν εἰς διάφορον ὕψος), τόσο ὀλιγοτέραν ὑγρασίαν καταπίουον, ὅσον εὐρίσκονται ὑψηλότερα.

Τέλος πάντων ἠμποροῦμεν ἀκόμη νὰ παραδεχθῶμεν ὡς συνέχειαν τῶν ἀρχῶν ὅπου ἐκθέσαμεν, ὅτι, εἰς περιπτώσεις ὁμοίας, ἡ ποσότης τῆς δρόσου, ὅπου κρημνίζεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἑνὸς σώματος κρέμαται ἀπὸ τὴν εὐκολίαν, μὲ τὴν ὁποίαν αὐτὸ τὸ σῶμα ψύχεται· ἂν ἀνήκῃ εἰς τὴν κλάσιν τῶν καλῶν ἀγωγῶν, καὶ μάλιστα ἂν ἔλαχεν εἰς μεγάλον βαθμὸν τὴν δύναμιν τοῦ νὰ ἐκπέμπῃ τὸ θερμομαντικὸν δι' ἀκτινοβολή-

σεως, ή θερμokraσία του εϋθϋς θάλει γένει κατωτέρα παρά τής ατμοσφαιρας, και επομένως γίνεται εν είδος σώματος φυκτικού ή δροσισμού, εις τὸ ὅποσον πυκνοῦνται οἱ ἀτμοὶ· αἱ ὕλαι, ὅπου ἀντανεκλώσι μεγάλας τὸ θερμαντικόν, προξενούσιν ἀποτέλεσμα διόλου ἐναντίον· αὐταὶ ψύχονται πολὺ βραδύτερα κατὰ ὁ αἴρ, και επομένως δὲν σκεπάζονται καθόλου ἀπὸ δρόσον, και εἰάν εὐρίσκονται εις περιβάσεις τὰς πλεον ἀρροδίους εις τὸν σχηματισμὸν αὐτῆς. Οὕτως ὁ DuRoi παρατήρησεν, ὅτι ὅταν ἐξέθετε διὰ νυκτος εις τὸν ἐλεύθερον ἀέρα μιαν πλάκα ὕλου, και ἄλλην μεταλλίην, μένου ή πρώτη ἐξ αὐτῶν ἐσκεπάζετο ἀπὸ δρόσον, ή, ἂν συνέβαινε νὰ παρατηρήσουν δρόσον και εις τὴν δευτέραν, αὐτὴ ἦτον πάντοτε εις πολλὰ μικρὰν ποσότητά.

Ἐσημειώσαμεν, ὅτι οὐρανὸς αἰθρῖος, και ατμοσφαῖρα ἡσυχος εἶναι αἱ περιβάσεις αἱ ἐπιτηδεῖοι εις τὸν σχηματισμὸν τῆς δρόσου· και τρώντι ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι συνεφιασμένος, τὰ σύννεφα σέλλουν ὀπίσω εις τὴν γῆν μέρος τοῦ θερμαντικοῦ, ὅπου αὐτὴ ἐκπέμπει, και οὕτω προλαμβάνουν τὴν κατάβασιν τῆς θερμokraσίας, ή ὅποιά ἤθελε κάμει τοὺς ἀτμοὺς νὰ χάσουν τὴν ἐλασικὴν βευσότητά των. Ἡ παρακῆ τοῦ ἀέρος προξενεῖ ἐν ἄλλο ἀποτέλεσμα· αὐτὴ ἀνανεώνει εις κάθε στιγμὴν τὴν συνάφειαν τοῦ θερμαντικοῦ με τὴν ἐπιφανείαν τῆς γῆς και τὰ κάτω ατμοσφαιρικὰ εῤώματα. Τοῦτο ἀπὸ τὸ ἐν μέρος βραδύνει τὴν ψύξιν τῆς γῆς, ἀπὸ τὸ ἄλλο ὀλιγοσεύει τωῖστι τὴν ὑγρασίαν τοῦ ἀέρος· διότι τὰ μέρη αὐτοῦ τοῦ βευστοῦ, ὅπου κατὰ διαδεχὴν ἐγγιζοῦν τὴν γῆν, τὴν ἀποδίδουν μέρος τοῦ θερμαντικοῦ, τὸ ὅποσον χάνει διὰ τῆς ἀκτινοβολήσεως· πλὴν ή κατάβασις τῆς θερμokraσίας ὅπου προέρχεται εις τὴν ατμοσφαιρῶν ἀπὸ αὐτὴν τὴν συναλλαγὴν πρέπει νὰ ἦναι πολλὰ μικρὰ· διότι εις αὐτὴν τὴν περιεασιν ή γῆ δὲν ζεσαίνεται ἀρκάζουσα θερμαντικὸν ἀπὸ ἐν μόνου εῤώμα, ἀλλ' ἀπὸ ἐν μέγα μέρος τῆς ατμοσφαιρικῆς μάζας. Ὡς τόσον ή κίνησις τοῦ ἀέρος, καθὼς ἀνωτέρω εἶπαμεν, ἔχει και ἄλλο ἀποτέλεσμα· ἀνακατοῖναι τὰ ξηρὰ και ὑψιλά εῤώματα με ἐκείνα, τὰ ὅποια αἰς πλησιέστερα τῆς γῆτινης ἐπιφανείας περιέχουν περισσοτέραν ὑγρασίαν. Ἐκ τούτου ή ξηρασία ὅπου προξενεῖ αὐτὴ ή μίξις ἠμπορεῖ νὰ ἀναπληρωθῆ και μάλισα νὰ ὑπερβῆ τὴν αὐξισιν τῆς ὑγρασίας, τὴν ὅποιαν πρέπει νὰ προξενῆ ή κατάβασις τῆς θερμokraσίας· επομένως

ἠμπορεῖ εις μερικὰς περιβάσεις ὄχι μόνου νὰ μὴ προξενῆ διὰ νυκτος δρόσος, ἀλλὰ μάλισα και νὰ ὀπισθοδρομήσῃ ή ὑγραμετρικὴ βελόνη.

Τὰ κυριώτερα συμπεράσματα ἀπ' αὐτὰ τὰ δεδομένα, εις τὰ ὅποια ἐπισηρίζεται ή θεωρία τοῦ Wells, εἶναι τὰ ἐξῆς·

Ἐάν ὑποθέσωμεν τὰς πλεον ἐπιτηδεῖους περιβάσεις, ή δρόσος ἀρχίζει νὰ σχηματίζεται ἐπάνω εις τὰ χόρτα, εϋθϋς ὅπου ὀλιγοσεύσῃ ή ζέσι τῆς ατμοσφαιρας, ὅτε και ὀνομάζεται Αἰθρία (Serain). Ὁ σχηματισμὸς τῆς ἐξακολουθεῖ δι' ὅλης τῆς νυκτος, και αὐξάνει μάλισα ὀλίγον καιρὸν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, τότε σχηματίζεται και ή καθ' αὐτὸ ἀνομαζομένη δρόσος, εἰάν ή ἐπιφάνεια τῆς γῆς δὲν κρύωσῃ παρακάτω ἀπὸ τὸν ὅρον τοῦ πάγου· διότι, εἰάν ἀκολουθήσῃ τὸ ἐναντίον, τὸ κατωρημισμένον ὕδωρ σερούται, και σχηματίζει τὴν πάχυν.

Κάθε αἰτία ἱκανὴ νὰ προξενῆσῃ μεταβολὰς εις τὴν ἀκτινοβολῆσιν τοῦ θερμαντικοῦ, ἀναγκαίως πρέπει νὰ φέρῃ κάποιαν μεταβολὴν και εις τὴν ἀρχὴν, ὅπου ἐθέσαμεν· οὕτως εἰάν τὴν νύκτα ὁ καιρὸς, ἐν ᾧ κατ' ἀρχὰς ἡσυχος και αἰθρῖος, συνεφιασῇ, και ταραχθῆ, ή δρόσος ὄχι μόνου παύει ἀπὸ τὸ νὰ σχηματίζεται, ἀλλὰ προσέτι και ἐκείνη, ὅπου ἐπρόφρασε νὰ σχηματισθῆ, γίνεται διόλου ἀραιος, τουλάχιστον ὀλιγοσεύει με ἓνα τρόπον αἰσθητόν· ή παρουσία τῶν συννεφῶν ἔχει εις τοῦτο μιαν τόσον μεγάλην ἰσχύν, ὥς εις τὸ διάστημα μιᾶς ὀραίας νυκτος τὸ πέρασμα και ἐνός μόνου μικροῦ συννεφῶν ἀρκεῖ νὰ ἀναβάσῃ τὸ θερμόμετρον μερικὸς βαθμοὺς. Ὅταν εἶναι πιθανόν, ὅτι παρόμοιαι περιβάσεις ἀπάτησαν μερικὸς φυσικοὺς, και τοὺς ἔκαμαν νὰ ὑπολάβουν τὴν αἰθρίαν και τὴν δρόσον ὡς δύο διάφορα φαινόμενα, συμβαίνοντα εις ἐποχὰς χωρισμένας ἀπὸ ἐν διάστημα καιροῦ, εις τὸ ὅποσον οἱ ἀτμοὶ παύουν ἀπὸ τὸ νὰ κρημνίζονται, και οὕτω τὸ νερὸν ὅπου ἔβρεχε τὴν ἐπιφανείαν τῆς γῆς ἠμπορεῖ νὰ ἐξατμισθῆ ἐκ νέου. Ἐνίστε εις τὴν στιγμὴν τῆς ἡλιακῆς ἀνατολῆς αἰσθανόμεθα μιαν πολλὰ διαπεραστικὴν ψύχραν· αὐτὴν πολὺν καιρὸν ἀπέδωκαν εις τὴν πρῶτην ἐξάτμισιν τῆς ὑγρασίας· πλὴν τὸ θερμόμετρον δὲν δεικνύει μιαν πραγματικὴν ἐλάττωσιν τῆς θερμokraσίας ἀνάλογον με τὸ αἰσθημά μας. Εἶναι λοιπὸν πολλὰ πιθανόν, ὅτι εις τὸ σῶμα τὸ ἐδικὸν μας πρέπει νὰ ζητήσωμεν τὴν

αίτιαν μιᾶς φύξεως, τὴν ὅποιαν δὲν δεικνύει τὸ ὄργανον· αὐτὸ εὐρισκόμενον εἰς τὸν ἀέρα δὲν ἠμπορεῖ νὰ μᾶς κάμῃ γνωστὸν, ὅτι διατρέχει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδοκοῦ μας σώματος.

Εἶναι πλῆθος μερικῶν περιπτώσεων, αἱ ὅποιαι συντρέχουν εἰς τὸ νὰ κάμουν μεταβλητὴν τὴν ποσότητα τῆς δρόσου, ὅπου σχηματίζεται εἰς σώματα εὐρισκόμενα ὅσον κατὰ τὸ φαινόμενον εἰς ὁμοίας περιπτώσεις. Οὕτως ἡ ὑγρομετρικὴ κατάστασις τοῦ ἀέρος ὅχι μόνον συνεισφέρει εἰς τὴν κατάβασιν τῆς θερμοκρασίας τῆς ἀναγκαίας εἰς τὸν κατακρημνισμὸν, ἀλλ' ἀκόμη προσδιορίζει καὶ τὴν ἀπόλυτον ποσότητα τῶν ἀτμῶν ὅπου πρέπει νὰ πυκνωθῶν. Μία ἄλλη αἰτία, τῆς ὁποίας ἡ ἐνέργεια δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἰσχυρὰ, εἶναι ἡ διαφορὰ ἢ πότε μικροτέρα καὶ πότε μεγαλιτέρα ὅσον εἰς τὴν θερμοκρασίαν τῆς ἡμέρας καὶ νυκτός. Αὐτὴ ἡ διαφορὰ γίνεται κατ' ἐξοχὴν αἰσθητὴ, ὅταν συγκρίνωμεν κλίματα οὐσιωδῶς ἀνόμοια· οὕτως οἱ τόποι οἱ κείμενοι ὑποκάτω εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, οἱ εἰς τὰς εὐκράτους, ἢ οἱ πλησίον τῶν πόλων, οἱ αὐτοὶ τόποι θεαρούμενοι εἰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ, χορηγοῦν ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῆς δρόσου διαφορὰς εὐκόλους νὰ προσδομῶν. Καὶ ἡ φύσις τοῦ ἐδάφους τῆς γῆς προξενεῖ μεταβολὰς· διότι, ἐπειδὴ ὁ χαμῶς τοῦ θερμοκρασίου ὅπου προξενεῖται διὰ τῆς ἀκτινοβολήσεως εἶναι διάφορος κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἔπεται ὅτι μία πεδιάς σκεπασμένη ἀπὸ χόρτα, καὶ μία γῆ μαύρη ἢ σκεπασμένη ἀπὸ κοινορτὸν μαῦρον ψύχονται περισσότερο παρά ἐν ἔδαφος ξηρὸν, τοῦ ὁποίου ἡ ἄσπρη ἐπιφάνεια ἀντανεκλᾷ δυνατὰ τὸ φῶς καὶ τὸ θερμοκρασίον. Τέλος πάντων τὸ ὕψος τῶν τόπων ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, τὸ ἀποσημάτων ἀπὸ τὰς μεγάλας αὐτὰς ὑδατώδεις μάζας, αἱ ὅποιαι καὶ μόναι ἠμποροῦν νὰ προξενήσουσι μίαν μεγάλην ἐξάτμισιν, ἢ διεύθουσι τῶν ἀνέμων, ἢ διάφορος κλίσις τῆς γῆς, καὶ ἡ παρουσία κάθε ἐμποδίου ἰκανοῦ νὰ κρύψῃ διόλου ἢ κατὰ μέρος τὴν ὄψιν τοῦ οὐρανοῦ, εἶναι ὅλα αἰτία, τὰ ὅποια πρέπει νὰ λογιζώμεθα.

Ἐξω ἀπὸ αὐτὰς τὰς συνεισβάς, τὰς ὁποίας ἠμποροῦσιν τις νὰ ἐκλάβῃ μόνον ὡς περιέρρους, εἶναι καὶ μερικαὶ γνωώσεις ἀφελίμοι, ὅπου ἠμποροῦν νὰ παρηχθοῦν φυσικὰ ἀπὸ τὰς ἰδίας ἀρχάς. Εἶναι πολὺ πιθανόν, ὅτι αἱ ὀμίχλαι, καὶ τὰ σύννεφα, τὰ ὅποια τὸν χειμῶνα σκεπάζουν τὰς νήσους τὰς κειμένας εἰς

μεγάλα πλάτη, πρέπει νὰ νομίζονται ὡς αἰτία προλαμβάνουσα τὴν ψύξιν τὴν μεγάλην, ὅπου ἔπρεπε νὰ συμβαίη διὰ τὰς μακρὰς νύκτας αὐτῶν τῶν κλιμάτων. Τὰ μέρη τῶν Ἠπειρῶν, ὅπου γειτονεοῦν τὰς μεγάλας θαλάσσεις, ἔχουν τὰ ἴδια κέρδη, καὶ ἀπολαύουν καὶ αὐτὰ εἰς ὁμοίας περιβάσεις θερμοκρασίαν πολὺ μαλακωτέραν παρὰ τὴν εἰς τὰ ἐνδότερα τῶν Ἠπειρῶν. Τὰ μέσα ὅπου οἱ κηπουροὶ μεταχειρίζονται διὰ νὰ προφυλάξωσιν ἀπὸ τοῦ πάχονος τὰ χόρτα δὲν τὰ βοηθοῦν παρὰ διότι ἀποδίδουν εἰς αὐτὰ ἐν μέρος τοῦ θερμοκρασίου ὅπου χάνουν διὰ τῆς ἀκτινοβολήσεως, καὶ ὅσον εἰς τοῦτο ἡ βοήθεια ἐνὸς ἀλαφροῦ σκεπάσματος ὑπερβαίνει, ὅτι ἠμποροῦσιν μετὰ λόγου νὰ ἐλπίσωμεν. Εἶναι ὁμοίως πιθανόν, ὅτι οἱ τοῖχοι διαυθευθῶν τὰ εἰς αὐτὰ ἐπακουμβοῦντα δένδρα χρησιμεύοντα ὡς προφυγία ἐναντίον εἰς τοὺς ψυχροὺς ἀνέμους· τὰ ἀφελοῦν ἀκόμη διαμοιράζοντες ὁμοειδῶς τὴν ζέσιν, ὅπου δέχονται τὴν ἡμέραν, καὶ διατηροῦντες καὶ ἐν μέρος ἐκείνης ὅπου εἰς τὰς ἡσυχούς καὶ αἰθρίους νύκτας ἠβελαν χᾶσει διὰ τῆς ἀκτινοβολήσεως, ἂν ὁ οὐρανὸς δὲν ἐκρύπτετο κατὰ μέρος εἰς αὐτὰ. Φαίνεται ἀκόμη βέβαιον, ὅτι ἡ ἴδια χιῶν δὲν ἀφίνει τοῦ πάχονος νὰ περάσῃ βαθεῖα εἰς τὴν γῆν παρὰ σκεπάζουσα αὐτὴν μετ' ἐν κάλυμμα, τοῦ ὁποίου ἡ λάμψις καὶ ἐπομένως ἡ ἀντανεκτικὴ δύναμις ἀφαιρεῖ τὴν γῆν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἀκτινοβολικῆς δυνάμεώς της.

Σιμὰ εἰς αὐτὰ, ἡ χειροτεχνία τοῦ ἀνθρώπου κάμνουσα χρῆσιμον τὴν δύναμιν τὴν προακτικὴν τῆς φύξεως διὰ τῆς ἀκτινοβολήσεως κατάρθωσε νὰ σχηματίσῃ πάχον, καὶ ὅταν τὸ θερμομέτρον ἦναι πολλοὺς βαθμοὺς ὑψηλότερον ἀπὸ τὸ 0. Αὐτὴ ἢ πάχουσις ἠμπορεῖ νὰ γένη τέσον μεγάλη, ὡς εἰς μερικοὺς τόπους τὴν ἔκαμον καὶ ἀβροῦ κέρδους. Ὁλη ἡ τέχνη συνίσταται εἰς τὸ νὰ βοηθήσῃ ὅσον εἶναι δυνατόν τὴν ἐκπομπὴν τοῦ ἀκτινοβολικοῦ θερμοκρασίου τοῦ ὕδατος, καὶ νὰ διακόψῃ διὰ μέρος κακῶν ἀγωγῶν ἄλλους τοὺς δρόμους, διὰ τῶν ὁποίων ἠμποροῦσε νὰ γένη τοῦ χανομένου θερμοκρασίου ἀνατλήσεισι.

Τέλος πάντων ὁ τρόπος, καὶ ὅν σχηματίζεται ἡ δρόσος, δὲν ἠμπορεῖ καθόλου νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸ νὰ ἐξηγήσωμεν, πῶς εἰς τοὺς θερμοὺς τόπους, καὶ εἰς περιβάσεις ὅπου ὁ κρημνισμὸς τῶν ἀτμῶν εἶναι μεγαλιότερος, γίνονται αἰσθηταὶ αἱ βλαβεραὶ ἐπιβροαὶ τῆς αἰθρίας. Εἶναι ἀναμφίβολον, ὅτι εἰς αὐ-

τὴν τὴν περίεσιν ἢ ὑπερβολικὴν διαφορὰ μεταξὺ τῆς θερμοκρασίας τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός ταράττει μίαν ἀπὸ τὰς ἐνεργείας τῆς ζωικῆς οἰκονομίας· δὲν φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ ἐνεργεια αὐτῆς τῆς αἰτίας εἶναι πάντῃ ἀνάλογος μὲ τὰς βαρειας ἀσθενείας ὅπου ἀναπτύσσονται εἰς μερικὸς τόπους. Καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα τοιαῦτα κακὰ καὶ μεγάλα ἀποτελέσματα αἰνίστονται τὴν ὑπαρξίν μιᾶς αἰτίας, τῆς ὁποίας ἡ ἀνακάλυψις, ἂν ἦναι δυνατὴ, δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἦναι ἐναντία εἰς τὰς ἐκτεθειμένας ἰδέας.

Φ Ι Λ Ο Λ Ο Γ Ι Α .

Καθολικὴ ἰσορία, παλαιά τε καὶ νέα, περιέχουσα ἐν συντόμῳ τὰ ἐξαιρετώτερα καὶ ἀναγκαιώτερα ὑποκείμενα, ἀπὸ τῆς δημιουργίας ἕως τῶν καιρῶν μας, ἐκδιδομένη εἰς κοινὴν διάλεκτον πρὸς χρῆσιν τῶν ὁμογενῶν Ἑλλήνων, ὑπὸ Σ. Κουδοῦ, Κερκυραίου, ἰππέως τοῦ τμήματος τῆς τιμῆς, πρώην κρητοῦ καὶ μέλους τῶν τῆς Κερκυρας ἀρχαίων. Τόμ. Α. ἐν Παρισίοις. 1819 σελ. 152.

Ἡ ἰσορία εἶναι ἡ μεγάλη καὶ ἐν ταυτοῖ ἡ πλέον ζωνρὰ καὶ ἀληθὴς εἰκὼν τῆς ἀνθρωπότητος. Εἰς αὐτὴν μᾶς παρασηνεται ὑπ' ὅσιν ὁ ἄνθρωπος ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπιγείου ὑπαρξείως του ἕως εἰς τὰς ἡμέρας μας μὲ ὅλους τοὺς χαρακτῆρας του, μὲ ὅλα τὰ προτερήματα, καὶ ὅλα τὰ ἐλαττώματά του. Ἠλέπομεν τὴν διεύθυνσιν ὅπου ἔλιθε, τὰ κινήματα ὅπου ἔκαμε, καὶ τὰ κινελά ἢ κακὰ ὅπου ἀπέλαυσεν ἀναλόγως μὲ ἐκεῖνα. Αὐτὴ ἡ ἐπιπέτεια εἶναι μία ἀπὸ τὰς πλέον ἡδονικὰς καὶ ὀφελίμους εἰς τὸν ἄνθρωπον· ὁ ἄνθρωπος φύσει χάρηται, ὅταν θεωρῇ τὸν ἑαυτόν του ἐνεργοῦντα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀπὸ τὰς ἐνεργείας αὐτὰς καὶ τὰ ἀποτελέσματα τούτων λαμβάνει τὴν πλέον βεβαίαν ἀπόδειξιν τοῦ τί δύναται, πόσον πρέπει νὰ ἐκτείνεται, καὶ ποῦ σκεπὴν νὰ ἔχη· πληροφορεῖται, ἂν αὐτὸς ἀναλόγως μὲ τὰς δυνάμεις του ἐπροχώρησε τῶντι ὅσον εἰς τὴν τελειοποίησίν του, ὀπισθοδρόμησεν, ἢ ἔμεινε πάντα εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν βαθμόν. Εἰς ποίας αἰτίας χρεωσέτ τὴν πρόσδόν του, ἀπὸ ποίας προῆλθεν ἡ ὀπισθοδρόμησις ἢ εἰσίστου· ἀπ' αὐτὰ ἔπειτα συναίγει τὰ μεγάλα ἐκείνα, ὀφέλιμα, καὶ βέβαια συμπεράσμα-

τα, τί πρέπει νὰ φεύγη, τί νὰ ζητῇ καὶ νὰ κυνηγῆ ἀπὸ τὰ παρόντα, καὶ τί νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὰ μέλλοντα.

Ἐν συντόμῳ ἡ ἰσορία εἶναι ταμείον, εἰς τὸ ὁποῖον συναίγονται καὶ ἐκτίθενται αἱ πράξεις τῶν παρελθόντων αἰώνων, διὰ νὰ σπουδάξωμεν εἰς αὐτὰς τὴν φύσιν, τὸν σκοπὸν, καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τελειοποίησιν αὐτῆς.

Τοιαῦτα αἰσθήματα, καὶ τοιαύτων καλῶν ἰδεῶν ἐνεπνευσαν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν ἔρωτα καὶ τῆς συγγραφῆς καὶ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἰσοριῶν. Δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους ἀπαντῶμεν τῶσους ἐπαίνους τῆς ἰσορίας εἰς ὅλους τοὺς συγγραφεῖς, καὶ παρατηροῦμεν τοὺς μεγάλους ἄνδρας τῶν διαφορῶν ἔθνῶν θεωροῦντας τὴν σπουδὴν αὐτῆς ὡς τὸ κυριώτερον καὶ ἀξιώτερον αὐτῶν ἔργον. Ὡς τάσου καὶ ὁ λόγος εὐκόλα μᾶς πείθει, καὶ ἡ πείρα τὸ βεβαιώνει, ὅτι ἡ συγγραφὴ καὶ σπουδὴ τῆς ἰσορίας εἰς τὰ ἔθνη ἀπαιτεῖ ἓνα κάποιον βαθμὸν καλλιέργειας, συναίσθησιν τῆς ἰδίας καταστάσεως, καὶ ὁρμὴν εἰς τὴν καλλιτέρευσίν της. Διὰ νὰ μὴ τρέχωμεν μακρὰν ζητοῦντες εἰς τοὺς ξένους παραδείγματα, ἄς περιορισθῶμεν εἰς τὰ ἡμέτερα. Εἰς τοὺς πρὸ τοῦ παρόντος αἰῶνος χρόνους, χρόνους ἀμαθείας καὶ σκότους ὅσον διὰ τὸ ἡμέτερον γένος, τὰ συγγράμματα ὅπου περιεφέροντο εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἔθνους ὡς τάχα ἰσορικὰ ὑπῆρχόν ἢ Χαλιμὰ, ὁ Χρονογράφος, ἡ μυθολογία τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τὰ παρόμοια. Τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἀκόμη ἔγινε καὶ ἡ μετάφρασις τῆς ἰσορίας τοῦ Ῥολλίνου γνῶσι· ἀλλὰ τὸ ἔθνος μόλις αἰσθάνθη τὴν ὑπαρξίν ἐνός τοιούτου βιβλίου. Ἐξ ἐναντίας μὲ τὴν ἀρχὴν τῆς 18' ἐκατοσταετηρίδος, ἀληθινὴν ἐποχὴν τῆς ἀναγεννήσεως τῆς παιδείας εἰς τὴν πατρίδα, ἡ κλίσις πρὸς τὴν ἰσορίαν ἠγέρθη εἰς διάφορα τμήματα τοῦ γένους· κοινῶς ἄρχισαν νὰ τὴν σπουδάξουν· τὴν σήμερον μάλιστα θεωροῦν καὶ ἀπαιτοῦν τὴν σπουδὴν της καὶ εἰς τὰ σχολεῖα εἰς μάθημα οὐσιῶδες. Διὰ τοῦτο καὶ ἔκτοτε κάθε ὀλίγου προκύπτουν εἰς φῶς διάφοροι ἐκδόσεις ἢ μεταφράσεις ἰσοριῶν· ζητοῦνται διδάσκαλοι αὐτῶν· ζητοῦνται ροιχειῶδη βιβλία κ.τ.· ἂν ἄλλοθεν δὲν ἐγνωρίζωμεν, αὐτὸ μόνον τὸ φαινόμενον ἦτον ἱκανὸν νὰ μᾶς βεβαιώσῃ τὴν εἰς τὴν καλλιέργειαν ὁρμὴν ἡμῶν.

Ὅσον ἀξιέπαινος εἶναι ἡ κλίσις πρὸς τὰς φυσικὰς καὶ πραγματικὰς γνῶσεις, κλίσις κατὰ τὴν ὁποῖαν καὶ αὐτὴν διαφερόμεν ἀπὸ τοὺς περασμένους αἰῶνας, οἱ ὁποῖοι ἐπευρίζον ὄλην τὴν φύ-

σιν τῆς παιδείας εἰς τὰς λέξεις, τόσον ἀξιώπαινος εἶναι καὶ ἡ προθυμία μας πρὸς τὴν ἱστορίαν. Αὐταὶ αἱ δύο σπουδαὶ εἶναι αἱ μόναι, ὅπου ἡμποροῦν νὰ μᾶς προξενήσουν ὠφέλειαν ἀληθινήν· αἱ μόναι ὅπου ἡμποροῦν νὰ μᾶς ὀδηγήσουν καὶ νὰ μᾶς προάξουν εἰς τὴν καλλιέργειαν τὴν ἐθνικὴν.

Ἄς συγχωρηθῆ δὲ νὰ διατρέξωμεν ἐν συντόμῳ τὰ ἕως τῶρα ἐκδοθέντα ἢ μεταφρασθέντα ἱστορικὰ συγγράμματα. Ἡ τῆς τοῦ Ἀββᾶ Μιλλότου γενικῆς ἱστορίας μεταφρασίς παρὰ Γρηγορίου τοῦ Κωνσταντᾶ ἤθελεν ἐκπληρώσει μίαν μεγάλην ἔλλειψιν διὰ πολλοὺς χρόνους, ἂν κατὰ δυστυχίαν δὲν ἔμενου ἀτελείωτος. Ποῖον ὠφελιμώτερον ἄλλο βιβλίον εἰς τὰς χεῖρας ἐνός Ἑλλήνου παρὰ τὴν σοφὴν περιήγησιν τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος εἰς τὴν Ἑλλάδα; κλῆν καὶ αὐτὴ ἢ μεταφρασίς διεκόπη· ἀγγέλλεται μία νεωτέρα· μένει νὰ ἰδῶμεν, ἂν καὶ αὐτὴ μέλλῃ νὰ ἰδῆ τὸ ρῶς τελεία, καὶ κατ' εὐχὴν τῶν ὁμογενῶν. Ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία τοῦ Γολθσμὶτ ἢ παρὰ Δ. Ἀλεξανδρείδου ἤθελεν ὠφελήσει ὄχι ὀλίγον, ἂν ἡ γλῶσσα τῆς μεταφράσεως ἐπλησίαζε περισσώτερον τὴν σημερινὴν, καὶ δὲν ἀπαιτούσε, δι' ὅσους μεταφράσθη, τὴν γνώσιν τῆς παλαιᾶς. Ὁ μεταφραστὴς τοῦ Δομαιρόν (καὶ ἴσως πειραχθῆ· τὸ λέγει εἰλικρινῶς) ἔπρεπε καὶ ἱστορικὸν ἄλλον καλλίτερον νὰ ἐκλέξῃ, καὶ νὰ μὴ προτιμήσῃ φράσιν, οὔτε τὸν παλαιὸν καιρὸν γραφομένην, οὔτε τὴν σήμερον ὁμιλουμένην ἢ ἀξίαν νὰ γράφεται ἀπὸ τοὺς ὅσοι αἰσθάνονται τὸ καλόν. Ἡ γενικὴ ἱστορία τοῦ κυρίου Δαρβάρειος δὲν εἶναι τῆ ἀληθείᾳ εἰμὴ ὁ πύμαξ ἢ ἡ ὑπόθεσις μιᾶς γενικῆς ἱστορίας· ἡμπορεῖ μ' ὅλον τοῦτο νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὰ κοινὰ σχολεῖα. Ὁ μεταφραστὴς τῆς τοῦ Τρόγου Πομπηίου ἱστορίας μᾶς χρεώσῃ ἀκόμη τὸν λόγον, διὰ τί τάχα ἐπρόκριτο τὴν παλαιὰν ἀπὸ τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν, καὶ οὕτως ἐπροτιμήσεν αὐτὴ νὰ ἀναγιγνώσκεται ἀπὸ τὰ περισσώτερα τάγματα τοῦ γένους νὰ συναριθμῆται μετὰ τοὺς ἀγνώστους συγγραφεῖς εἰς τὸ γένος, καὶ νὰ γράψῃ δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἴσως δὲν ἔχουν χρεῖαν τῆς μεταφράσεως. Τὴν δὲ παρὰ τοῦ μακαρίτου Ζαβδῆρα βιογραφίαν τῶν πεπαιδευμένων τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ Ῥωμαϊκοῦ βασιλείου μέχρι τοῦ 1804 ἔτους ἂν καὶ ἀνέκδοτον, δίκαιον ὅμως νὰ ἀναφέρωμεν, νὰ ἐπαινήσωμεν μεγάλως, καὶ νὰ λυπώμεθα, ἢ ὅτι ὁ ἴδιος συγγραφεὺς δὲν ἐπέζησε νὰ τελειώσῃ, καὶ ἐκδώσῃ εἰς ρῶς, ἢ ἄλλόστις ἀπὸ

τοὺς ὁμογενεῖς δὲν ἐπεχειρίσθη. Ὁ μεταφραστὴς τοῦ Δομαιρόν μᾶς ἐκδίδει καὶ βιογραφίαν τῶν παλαιῶν εὐδόξων ἀνδρῶν, καὶ διάφορα μέρη τῆς παλαιᾶς ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ὁ σκοπὸς εἶναι ἀξιώπαινος· ἐν ᾧ ὅμως αὐτὰ δὲν δεικνύουν οὔτε κἂν λόγον κοινόν, ἀδύνατον εἶναι νὰ προξενήσουν τὴν ὠφέλειαν, ὅπου σκοποῦσι. Παρὰ τοῦ ἰδίου συγγραφεὺς ἔχομεν καὶ μίαν πολυτόμου μυθολογίαν· τὸ μικρότερον αὐτῆς σφάλμα εἶναι ὄχι ὅτι συνερανίσθη ἀπὸ διαφόρους, ἀλλ' ὅτι μεταφράσθη ἀπὸ τὸ Γαλλικόν καὶ Γερμανικόν, χωρὶς νὰ γένη καμμίαν ἀναφορά περὶ τούτου. Ἐκείνο δὲ ὅπου τὴν κάμνει ὀλιγώτερον χρησιμον παρ' ὅτι ἐδύνατο νὰ ὑπάρχῃ εἶναι ἡ κακὴ ἐκλογή, ἢ χειροτέρα παραγέμωσις, καὶ ἡ κακίστη διάταξις, δὲν λέγω τοῦ ὅλου, τοῦτο ἴσως ἤθελεν εἶναι μικρόν, ἀλλὰ τῶν μερῶν καὶ τῶν ἰδεῶν αὐτῶν ὅσον εἰς τὴν ἀναμεταξύ των σχέσιν. Ἐφάνη καὶ ὁ πρῶτος τόμος μιᾶς μεταφράσεως τῆς φιλολογικῆς τῶν Ἑλλήνων ἱστορίας τοῦ Γερμανοῦ Σχελλίου· τὸ πρᾶγμα ἦτον ἀναγκαῖον εἰς τὸ γένος, καὶ ἐπομένως ἢ προσφορά πολλὰ ἔγκαιρος· ὅστις ὅμως ἀπέλαυσε καὶ παραμικρὰν γνώσιν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Γαλλικῆς, αὐτὸς ἐπαρτήρησε βέβαια, ὅτι ἡ μεταφρασίς αὐτὴ κατὰ δυστυχίαν ἀπέτυχε ἴπαρα πολὺ. Περισσότερας χάριτος πρέπει νὰ ὁμολογοῦμεν τὸν κύριον Ἀνθιμὸν Γαζῆν διὰ τὴν ἑλληνικὴν βιβλιοθήκην. Ὅσον διὰ ἡμᾶς ἀξιώπαινος εἶναι καὶ ὁ μακαρίτης Γρηγόριος Παλαιολόγης διὰ τὴν δίτομον ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποῖαν ἀπὸ διαφόρους συγγραφεῖς συνερανίσθη καὶ ἐξέδωκε, ἡμποροῦσε μ' ὅλον τοῦτο καὶ αὐτὸς νὰ ἐκλέξῃ καμμίαν ἄλλην καλλιωτέραν εἰς μεταφράσιν.

Τῶν εἰς αὐτὰ τὰ ἀναφερόμενα διαφόρου ἱστορικῆς ὕλης συγγράμματα προσθέσει τις ἄλλας δύο ἢ τρεῖς συγγραφάς ἢ μεταφράσεις λ. χ. τοῦ Σουλλίου, Σκανδαριπέγη, τῆς Βλαχίας τὰς ἱστορίας κτ. ἔχει σχεδὸν τὰς περισσοτέρας καὶ κυριωτέρας ἱστορίας, ὅσαι μέχρι τῆς σήμερον ὑπάρχουσι κοινολογημέναι εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν.

Ἀπὸ τὴν σύντομον αὐτὴν ἐπίθεωρίαν βλέπει καθεὶς προφανῶς σιμὰ τῶν ἄλλων καὶ ὅτι ἕως εἰς τὸν καιρὸν αὐτὸν εσορῶμεθα διόλου μίαν καθολικὴν ἱστορίαν, γραμμὴν εἰς τὴν ἐθνικὴν γλῶσσαν, καταβαίνουσιν ἕως εἰς τὰς ἡμέρας μας, καὶ ἀξίαν τοῦ χαρακτηρηστικῆς πράγμα ἀίσχρὸν καὶ λυπηρὸν

καὶ νὰ τὸ ἐνθυμούμεθα καὶ νὰ τὸ ἀναγέρωμεν, ἀληθεύον ὁμοίᾳ κατὰ δυσυχίαν. Ἡ δὲ τοῦ Ῥολλίου παρεκτός τοῦ ὅτι κατέστη πολλά σπανία ὡς πολλά παλαιὰ δὲν μᾶς χρησιμεύει πλέον πολὺ τὴν σήμερον· εἶναι καὶ πολλὰ ἐκτεταμένη· ἀποσιωπῶ τὰς ἄλλας τῆς ἀτελείας.

Αὐτὴν τὴν ἔλλειψιν συναισθανόμενος καὶ ὁ κύριος Κοινός, κινούμενος ἀπὸ ἀγάπην τῆς πατρίδος, ἠθέλησε νὰ συνεισφέρει, ἔσου τὸ κατ' αὐτὸν, εἰς τὴν ἀναπλήρωσίν της, καὶ ἐπεχειρήσῃ τὴν συγγραφὴν καὶ ἐκδοσιν τῆς ἐδῶ κοινολογούμενης γενικῆς ἱστορίας.

Διὰ νὰ ἡμπορέσῃ δὲ νὰ κρίνῃ ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ ἀναγνωστὴς τὸ ἀνὰ χεῖρας σύγγραμμα, καὶ διὰ νὰ μὴ νομίσῃ, ὅτι προλαμβάνομεν τὴν γνώμην του, ἐκθέτομεν ἐδῶ ἐν συντόμῳ καὶ κεφαλαιωδῶς τὰ περιεχόμενα τοῦ πρώτου μέρους τοῦ πρώτου τόμου, ζητοῦντες τὴν ἀδειαν πολλὰ τῶν προλεγομένων καὶ αὐτολεξεί ὡς περίεργα νὰ ἀναγέρωμεν.

Ἀπὸ σελ. 1—8 μᾶς ἐκδέτεται τὴν ὠφέλειαν τῆς ἱστορίας ὀδηγούμενος μάλιστα ἀπὸ Διδώρον τὸν Σικελιώτην, τοῦ ὁποῖου τὸ προσίμιον (διηγεῖται ἐν εἰδεί σημειώματος) ἐπήνεσε πολὺ καὶ ὁ σοφὸς Δουδὸς ὡς περιέχου τὰς ἀκριβεστέραις καὶ ὀρθοτέρας γενικὰς ἰδέαις περὶ τῆς ἱστορίας.

Ἀπὸ σελ. 8—15 ἐπαριθμεῖ καὶ ἐξετάζει τὰς ἐπισήμας, ὅσαι ἔχουσι σχέσιν μὲ τὴν ἱστορίαν· αὐταὶ δὲ εἶναι ἡ Γεωγραφία, Γενεαλογία, καὶ Χρονολογία.

Ὅσον εἰς τὴν γεωγραφίαν τῶν παλαιῶν „ὁ σοφὸς Γοσσελίνος, συγγραφεὺς Γάλλος, εἰς τὰς ἐξετάσεις του περὶ τῶν συζημάτων τῶν παλαιῶν γεωγράφων Ἐρατοσθένους, Στράβωνος, καὶ Πτολεμαίου, καὶ εἰς τὰ ζητήματά του περὶ τῆς συζηματικῆς καὶ θετικῆς γεωγραφίας τῶν παλαιῶν, ἐδουήθη νὰ διασκεδάσῃ τὸ σκοπὸς, εἰς τὸ ὁποῖον μᾶς εἶχαν σύρει τὰ διάφορα αὐτὰ συζήματα, καὶ πολλὰ σφάλματα τῶν παλαιῶν συγγραφέων“ διὰ τὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας ἀπαντοῦσαν οἱ παλαιὲν εἰς τὸ νὰ λαμβάνουν ἰδέαις ἀκριβεῖς περὶ τῶν τότε γνωστῶν τόπων. „Τὰ βιβλία τούτου τοῦ σοφοῦ (Γοσσελίνου) ἐκδοθέντα ἐν Παρισίοις κατὰ τὰ ἔτη 1790, 1796, 1813, εἶναι ὠφελιμώτατα μάλιστα διὰ τὴν κατάληψιν πολλῶν μερῶν τῆς παλαιᾶς ἱστορίας“ αὐτὰ ἐτυμβουλεύθη εἰς πολλὰ καὶ ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς· μετὰξὺ τῶν γεωγραφικῶν πινάκων

αὐτοῦ εὐρίσκειται καὶ ἓνας „εἰς τὸν ὁποῖον αὐτὸς ὁ ἐπιτήδειος συγγραφεὺς ἐδοκίμασε νὰ ἰχνογραφή, ἔσα ὅρια τῆς σφαιρας μας ἦσαν γνωστὰ εἰς τοὺς παλαιούς“, δι' αὐτοῦ δεικνύει, ἔτι εἰς τὴν νότιον τῆς Ἀσίας θάλασσαν, εἰς τὴν βόρειον τῆς Εὐρώπης, καὶ εἰς τὰ κατ' ἀνατολῆς καὶ μεσημέριαν τῆς Λιβύας, τὰ ὅρια τῶν γνωστῶν περιηγήσεων τῶν Ἑλληνῶν καὶ Ῥωμαίων ἦσαν συντομώτατα, καὶ ὄχι τοσαῦτα, ὅσα ἕως ταῦρα ἐνομίζετο“.

Γενεαλογία. Οἱ παλαιοὶ καὶ προῦχοντες καὶ μὴ, ἔγραφον μόνον τὰ κύρια ὀνόματά των· ἔπειτα ἐπρόσθετον καὶ τὸ τῆς οἰκογενείας ὡς Διαικίδης· ἢ τὰ πατραυνομικά ὡς Ἀτρεΐδης· ἢ ἐλάμβανον ὡς ἐπώνυμον κανὲν προτέρημα. λ. χ. Πτολεμαῖος ὁ φιλοπάτωρ· ἢ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννήθησαν. π. χ. Σόλων ὁ Σαλαμίνιος. Αὐτὸ τοῦτο ἔκαμαν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι· ὁ Οὐάβρων ἀναφέρει εἰς πλάτος τὰ ἐπώνυμα, ὅσα οἱ Ῥωμαῖοι ἐμεταχειρίζοντο, καὶ τὴν ἐτυμολογίαν των, Μ' ὅλον τοῦτο αἱ εἰδήσεις, ὅσας ἔχομεν περὶ τῶν ἀρχῶν τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ἐπωνυμιῶν μίνουσι πολλὰ ἀβέβαιαι. —

— — — — „Εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Σταυροφοριῶν, κατὰ τὴν ἐνδεκάτην ἑκατονταετηρίδα αἱ μεγάλαι οἰκογένειαι τῆς Εὐρώπης ἐδέχθησαν ἐπώνυμα ἐκ διαφόρων τινῶν παλαιῶν ἰδιωμάτων, ἢ ἐκ τῶν ὀνομάτων τόπων τινῶν· μετὰ ταῦτα ὁ κοινὸς λαὸς τὰ ἐδέχθη ἀσαφῶς, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον κατεσάθησαν κληρονομικά“.

Χρονολογία. Αὐτὴ ἔχει πολλὰς καὶ μεγάλας δυσκολίας, μέρη δὲ τὰ κυριώτερα „α'. τὴν τοῦ κόσμου ἡλικίαν· β'. τὴν διάφορον σχηματισμὸν τῶν ἑνιαυτῶν· γ'. τὸν ἀριθμὸν τῶν ἑνιαυτῶν ἀπὸ τῆς δημιουργίας ἕως τοῦ Σωτῆρος“.

Ἡλικία τοῦ κόσμου. Ὁκελλος ὁ Λευκανός, ὁ Ἀριστοτέλης, Βυρφῶν, Ἀμιλτῶν, Σωσοῦρ, καὶ ἄλλοι θέλουσι τὸν κόσμον αἰώνιον. „Ἀδύνατον εἶναι νὰ διορισθῇ κατ' ἀκρίβειαν ἡ τοῦ κόσμου ἡλικία ἢ ἀρχαιότερα παράδοσις εἶναι ἡ τοῦ Μιουσύεως, ὅστις ἔζη κατὰ τὸ ἔτος 2500 ἀπὸ τῆς δημιουργίας. Αὐτὴ δὲν περιέχει οὔτε 6000 ἑνιαυτῶν διάστημα“. Ἀληθινὰ αὐτὸ τὸ σύστημα εἶναι ἐναντίον εἰς τὸ τῶν Αἰγυπτίων, Χαλδαίων, Ἰνδῶν, Σινῶν, καὶ ἄλλων παλαιῶν ἔθνῶν, πλὴν εἰς αὐτὰ δὲν ἡμποροῦμεν νὰ δώσωμεν πίσιν·

Σχηματισμὸς τῶν ἑνιαυτῶν. „Πρὸ τῶν Χαλδαίων καὶ τῶν

Αιγυπτίων κανέν ἔθνος δὲν ἔκαμε χρῆσιν τῶν ἐνιαυτῶν κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις· τὰ δύο αὐτὰ ἔθνη κατὰ πρῶτον ἐσύσθησαν τὸν ἡλιακὸν ἐνιαυτὸν κατὰ τὸν τοῦ ἡλίου κύκλον ἐξ αἰτίας τῆς θέσεως τῆς γῆς τῶν· μετὰ ταῦτα ἄλλα ἔθνη ἔκαμαν χρῆσιν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου· ἄλλοι δὲ ὡς οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ Τούρκοι, τοῦ σεληνιακοῦ ἐνιαυτοῦ· Ὁ ἡλιακὸς ἐνιαυτὸς ὠνομάσθη καὶ Ἰουλιανὸς καὶ Γρηγοριανὸς Ἰουλιανός· διότι ἐν τῷ πρῶτῳ οἱ Ῥωμαῖοι ἐμπαχειρίζοντο τὸν σεληνιακόν, αὐτὸς πρῶτος εἰσήγαγε τὸν ἡλιακόν εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν· Γρηγοριανὸς δὲ διὰ τὴν γνώσιν εἰς ἐκείνον (τὸν Ἰουλιανόν) μεταβολὴν ἀπὸ τὸν Πάπαν Γρηγόριον τὸν II'.

Τὰ διάφορα ἔθνη ἔκαμαν διάφορον ἀρχὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ἀριθμὸς τῶν ἐνιαυτῶν πρὸ τοῦ Σωτήρος. Δύσκολον καὶ πρόσδιορισθῆ καὶ αὐτὴ ἡ ἐποχὴ, ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα γνώσθαι εἶναι περὶ τούτου. Αὐτὴ ἡ διαφάνεια προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀντίφασιν τῶν τριῶν ἀρχαιοτέρων ἀντιγράφων τῆς Παλαιᾶς· τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔσται τὸν κατακλυσμὸν εἰς τὸ 1652· τὸ τῶν Σαμαρειτῶν εἰς τὸν 1307, καὶ ἡ μετάφρασις τῶν ἑβδομήκοντα εἰς τὸ 2242 ἔτος πρὸ Χριστοῦ. „Τὸ σύστημα δὲ, ὅπερ τὰρα κοινῶς ἀκολουθεῖται, εἶναι τὸ τοῦ Οὐσσερίου, Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἰρλάνδας, περιφρήμου συγγραφέως τῆς ἱερᾶς χρονολογίας, τὸ ὅποσον διορίζει, κατὰ τὸ ἀντίγραφον τῶν Ἰουδαίων, τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ περὶ τὸ ἔτος 4000 ἀπὸ τῆς δημιουργίας“.

Ἀπὸ σελ. 15—21 περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἐποχῶν. Διάφορα ἔθνη μετεχειρίσθησαν διαφόρους ἐποχάς· οἱ λαοὶ τῆς Ἀττικῆς εἶχον τὴν βασιλείαν τοῦ Κεχροπὸς ἠκμάσαντος κατὰ τὸ 2418 ἔτος· οἱ Ἕλληνες ἐν γένει, τὰς Ὀλυμπιάδας κατασθεῖσας κατὰ τὸ 3224 ἔτος ἀπὸ δημιουργίας, 405 ἐνιαυτοὺς ἀπὸ ἀλώσεως τῆς Τροίας, 776 πρὸ τῆς κοινῆς ἐποχῆς, 24 δὲ πρὸ τῆς κτίσεως τῆς Ῥώμης· ἡ δὲ αὐτῶν ἀπαριθμησις ἐπαύσατο κατὰ τὸ 440 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ κατὰ τὴν 304 Ὀλυμπιάδα. Οἱ Βαβυλώνιοι εἶχον τὴν ἐποχὴν τοῦ Ναβουνασσάρ ἀρχίσασαν κατὰ τὸ ἔτος 3230· αὐτὴ εἶναι περίφημος, διότι ἀπ' αὐτὴν ἀρχίσαν καὶ ἐμετροῦσαν τὰς ἀστρονομικὰς τῶν παρατηρήσεις οἱ Καλδαῖοι. Οἱ Ῥωμαῖοι μετεχειρίζοντο ἕσπον μὲν διὰ τὰς δημοσίους πράξεις τὴν σύσασιν τῶν ὑπᾶτων κατὰ τὸ 3492 ἔτος ἀπὸ δημιουργίας, ὅτε καὶ ἡ δημοκρατικὴ διοικήσις τῶν ἑλα-

βεν ἀρχὴν· ἕσπον δὲ διὰ τὴν ἰσορίαν, τὴν κτίσιν τῆς Ῥώμης συμβᾶσαν κατὰ τὸ 3248 ἔτος ἀπὸ δημιουργίας, καὶ 752 πρὸ Χριστοῦ. „Μετὰ ταῦτα εἶχον τὴν ἐποχὴν τοῦ Διοκλητιανοῦ ἢ τῶν μαρτύρων, ἧτις ἀρχίσει κατὰ τὸ ἔτος 284 ἀπὸ Χριστοῦ, καὶ ἐσάθη εἰς χρῆσιν χρόνον πολὺν εἰς τὰ δυτικὰ μέρη, καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ὅπου ἀκόμη διατηρεῖται εἰς ἐν μέρος τῆς Ἀβυσσινίας· ἐπὶ δὲ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος, Ἀββᾶς τις ἐν Ῥώμῃ, Σκύθης τῷ γένει, ὀνομαζόμενος Διονύσιος Πετῖς, κατὰ τὸ ἔτος 530 ἀπὸ Χριστοῦ προσδιώρισεν τὴν ἐποχὴν ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως“· τὴν νομίζουσι ὡς τὸσον ἐσφαλμένῃ ἄλλοι μὲ 34 ἐνιαυτοὺς, ἄλλοι μὲ 4, ἄλλοι μὲ 2 ἢ 1· ὅπως καὶ ἂν ἦναι, αὐτὴ ἡ ἐποχὴ, ἧτις ἐνομάζεται κοινῆ ἢ Διονυσιακῆ, κατ' ὀλίγον εἰσήχθη εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, καὶ εἰς τὰς τῶν Βυρραίων ὀποικίας.

„Ἡ ἐποχὴ τῶν Συρο-μακεδόνων ἢ Σελευκιδῶν ἀρχινᾷ ἀπὸ Σελευκοῦ τοῦ Νικάνωρος, διαδόχου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅστις πρῶτος ἐβάσιλευσεν εἰς τὴν Συρίαν, κατὰ τὸ ἔτος 3888 ἀπὸ δημιουργίας, 869 ἐνιαυτοὺς ἀπὸ ἀλώσεως τῆς Τροίας, 441 ἀπὸ κτίσεως τῆς Ῥώμης, 10 ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ πρῶτον ἔτος τῆς μὲτ' Ὀλυμπιάδας, καὶ 312 ἐνιαυτοὺς πρὸ τῆς κοινῆς ἐποχῆς. Γίνεται ἀνάμνησις αὐτῆς τῆς ἐποχῆς εἰς τὸ βιβλίον τῶν Μακκαβαίων, καὶ εἰς πολλὰ Ἑλληνικὰ νομίσματα, ἅτινα αἱ πόλεις τῆς Συρίας ἐχάραξαν“.

Οἱ Ῥῶσοι ἀπὸ Πέτρου τοῦ μεγάλου ἔλαβον τὴν κοινὴν ἢ Διονυσιακὴν.

Οἱ Μωαμεθανοὶ μετροῦσιν ἀπὸ τὴν φυγὴν τοῦ Μωάμεθ· ἐκ τῆς Μέκκας συμβᾶσαν εἰς τὸ 631 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ· ἡ ἀρχὴ μάζεται δὲ Ἐγείρα.

Ἀπὸ σελ. 21—30 περὶ διαιρέσεως τῆς Ἰσορίας. Διάφοροι διαιροῦσι διαφόρους τὴν Ἰσορίαν· ἡ ἀπλουστερὰ διαιρέσις εἶναι ἡ εἰς παλαιὰν καὶ εἰς νεωτέραν· αὐτὴν μεταχειρίζεται καὶ ὁ συγγραφεὺς μίαις.

Περὶ τῆς παλαιᾶς ἰσορίας. Αὐτὴ ἀρχίζει ἀπὸ τῆς δημιουργίας, καὶ καταβαίνει ἕως τὴν κοινὴν ἐποχὴν, περιέχουσα τὸ διάστημα 4000 ἐνιαυτῶν· ἐξ αὐτῶν οἱ πρῶτοι 2418 εἶναι βυθισμένοι εἰς τὸ σκότος, καὶ εἰς αὐτοὺς δὲν ἔχομεν εἰμὴ συμπεράσματα· ἐκ τῶν σωζομένων δὲ συγγραφέων ὁ μὲν Μωυσῆς ἐγράψεν, ὅσα εἶχεν ἀκούσει, τοῦ δὲ Σαγχοωνιάθου,

δεις κατά τινος ἔζησεν ἐπὶ Μωϋσέως, κατ' ἄλλους δὲ μετ' αὐτὸν, ὅλη ἡ ἱστορία ἐχάθη, καὶ δὲν ἔχομεν εἰμὴ τμήματά τινα εἰς τὸν Πορφύριον καὶ Εὐσεβίου· μόνος δ' Ἡρόδοτος ἐσώθη ἕως εἰς τὰς ἡμέρας μας. Δι' αὐτοῦ τοῦ λόγου τὰ συμβάντα εἰς τὸ διάστημα αὐτὸ δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀναπληρωθοῦν εἰμὴ διὰ τιθαιολογίας, καὶ αὐτὸ τοῦτο κάμνει καὶ ὁ συγγραφεὺς διηγηρόμενος, πῶς εἶναι πιθανὸν νὰ ἔζησαν οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς γῆς, νὰ δευραβήσαν αἱ πρῶται κοινωνίαι, διοικήσεις, κτ.

Ὅμως δὲ φθάσωμεν εἰς τὸ ἔτος 3224 ἡ ἱστορία μᾶς παραγγέλλει ἕνα καὶ χωρὶς ἀμφιβολίας, διὰ τῶν Ὀλυμπιάδων. Εἰς τὸ μῆκος τοῦ χρόνου τῆς πρώτης ἐποχῆς ἢ τῶν παλαιωτάτων καιρῶν δὲν τὰς ἔχουμεν καὶ ἡ καθήκοντα αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῶν ἑταίρειων, τῶν διοικήσεων, τῶν ἐπιπέδων καὶ τῶν τεχνῶν· οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Βαβυλωνιοὶ, οἱ Φοίνικες, οἱ Ἑβραῖοι εἶναι τὰ ἔθνη, ἅτινα παρατηροῦνται ἐν ἀλλοῦ μεταξὺ τῶν ἄλλων ἔθνων τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Λιβύης.

Ἡ Εὐρώπη σχεδὸν τελείως ἀγνωστος εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην, φανερύονται εἰς τὴν δευτέραν, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ ἔτους 2418 ἕως τοῦ 3224, διὰ τὴν ἀνέγερσιν μικρῶν βασιλείων εἰς τὴν Ἑλλάδα, τινὰ τῶν ὁποίων κατεστράθησαν ἀπὸ ἀποικίων Αἰγυπτίων. Οἱ Φοίνικες ἢ Τύριοι χωρὶς ἄλλον ὁδηγὸν εἰμὴ τοῦ ἀσέρας ἐτόλμησαν νὰ διαπεράσωσι τὴν θάλασσαν, ἐπέτενον τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἐθεμελίωσαν ἀποικίας, τὴν Καρχηδόνα εἰς τὴν Λιβύην, καὶ τὰ Γάδειρα εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἰσπανίας· μετὰ ταῦτα δὲ οἱ Ἕλληνες μιμούμενοι τοὺς Αἰγυπτίους καὶ τοὺς Φοίνικας, ἐνησχολήθησαν εἰς τὰς ἐπιπέδους καὶ τέχνους, εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἐθεμελίωσαν ἀποικίας εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἑλλάδος, τῆς Σικελίας, καὶ τῆς κατωτέρας Ἰταλίας ἢ μεγάλης Ἑλλάδος. Κατ' ἐξέλιξιν τῶν καιρῶν προσέτ. μὲς παρρησιάζονται ἅλλοι ἔθνη, οἵτινες ἐκατοίκησαν κατὰ πρῶτον τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Σικελίαν, περὶ τῶν ὁποίων δὲν ἔχομεν τί ἀξιολογώμετον.

Ἡ περιφανὴς δὲ τρίτη ἐποχὴ ἢ τὴν ἀναρχίαν παραφαίνεται μεγάλης καὶ δυνατῆς μοναρχίας, καὶ ἔθνη ἵσχυρα καὶ κραταῖα, τοὺς Ἀσσυρίους, τοὺς Βαβυλωνίους, τοὺς Ἑβραίους, τοὺς Πέρσας, τοὺς Μακεδόνας, τοὺς Καρχηδονίους, τοὺς Ἰταλοὺς, τοὺς Σύρους, τοὺς Αἰγυπτίους, τοὺς Ρω-

μαίους· ἐκ τῶν ὁποίων τινὰ διεφάρησαν κατὰ διαδοχὴν, καὶ ἄλλα ἀνήγερθησαν ἢ ἐμεγαλύνθησαν ἐκ τῶν λειψάνων τῶν προηγουμένων. Εἰς αὐτὴν ἠκμασαν πολλοὶ μεγαλοφυεῖς ἄνδρες· αἱ ἐπιστῆμαι καὶ τέχναι, καὶ ἡ στρατιωτικὴ ἀνδρεία ἐφθασαν εἰς ὑψηλὸν βαθμὸν.

Ὁ συγγραφεὺς ὑπόσχεταί ἐξιστορεῖν περὶ τῶν διαφόρων τούτων ἔθνων νὰ ὁμιλήσῃ εἰς πλάτος περὶ τῶν ἠθῶν, τῶν νόμων, καὶ τῶν διαφόρων θρησκειῶν αὐτῶν.

Ἐδῶ τελειῶνουν τὰ Προλεγόμενα.

(Ἡ συνέχεια ἀκολουθεῖ.)

Α Ν Α Μ Ι Κ Τ Α.

Ἐν ἀπὸ τὰ πλέον παράξενα φαινόμενα τῆς φύσεως εἶναι τὰ λείψανα τῶν φυτικῶν, ζωικῶν οὐσιῶν, τὰ ὅποια ἀπαντῶνται εἰς μεγάλας μάζας εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς γῆς εἰς τὰ σπλάγχχνα τῆς.

Εἰς τὰς φυτικὰς οὐσίας ἀνήκουν οἱ λιθάνθρακες, οἱ ὁποῖοι σχηματίζουσι ὀλοκληρὰ βουά· συνίστανται δὲ ἀπὸ πετρίδας, καλάμους, φοίνικας κτ.· μεγέθους ἐπιτοῦ ἕξαισιου, σώζοντα ὅλα ἔχνη ἀρχῆς μεσημβρινῆς, καὶ σχηματίζοντα χρώματα διάφορα. Τὰ νεώτερα μεταξὺ αὐτῶν τῶν χρωμάτων εἶναι ὀλοκληρὰ πεσμένα δάση, ξύλα ἀσφαλτώδη, κτ.· εἰς μερικά μέρη ἀπαντῶνται πεντήκοντα τοιαῦτα χρώματα τὸ ἐν ἐπάνω τοῦ ἄλλου.

Παρέκτος τούτων εὐρίσκονται καὶ διάφορα φυτὰ μεταβλημένα εἰς πέτρας ὡς Ἀπολιθώσεις· οὕτω λ. χ. εἰς Ἀχάτην, Καλκιδόνα, Κερατόπετραν, Ὀπάλην, σιδηρόπετραν, κτ.· Τοιαῦται ἀπολιθώσεις σχηματίζονται ἀκόμη καὶ τὴν σήμερον εἰς τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας, εἰς τὸ Χίλι, καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς.

Ἀπὸ τὰς ζωικὰς οὐσίας εὐρίσκονται Κοράλλια, Ὄσρακα καὶ ἄλλοι θαλάσσιοι κάτοικοι· αὐτὰ σχηματίζουσι πολλὰς ὀλοκληρὰ βουά. Τὸ πλέον περίεργον εἶναι, ὅτι πολλὰ ἀπὸ τὰ αὐτὰ ἀπολιθωμένα ζῶα τῆς θαλάσσης ἐχάθησαν, καὶ τὴν σήμερον δὲν γεννῶνται πλέον· οὕτω λ. χ. οἱ Ἀμμονίται, Βελεμνίται, Πεντακρινίται, Βεγκρινίται, Τριλοβίται, κτ.

Ἐπειτα εὐρίσκονται ἄπειρα ὄψαριων ἐκτυπώματα εἰς πέτρας.

Εὐρίσκονται ἀνάμικτα ζῶα ποταμιῶν καὶ θαλάσσια, πρὸς τοῖς ἄλλοις κροκόδειλοι καὶ κραιβίδες· τὰ λείψανα διαφόρων ζῴων τῶν Ἠπείρου· λ. χ. τῆς ἀρκτου, υἰάνης, λεόντων, ἐλεφάντων, βινόκερώτων κτ. ζῴων θαλασσίων μεγάλων, καθὼς τῆς φαλαίνης. Τέλος πάντων εἰς τὴν Γουαδελούπαι εὐρέθη καὶ ἄνθρωπος ἀπολιθωμένος, ἔχων βάρος τεσσαρεσκόντα κεντηναρίων· αὐτὸς εἰς τὰ 1814 μετεφέρθη ἀπὸ τὸν ναύαρχον Κοχράνην εἰς τὴν Λόνδρον.

Τὰ διάφορα αὐτῶν τῶν ὄργανικῶν ὄντων λείψανα δὲν εὐρίσκονται εἰς ὅλα τὰ ἔρη, ὅσα ἕως τῶρα ἐξετάσθησαν· οὐτῶ λ. χ. δὲν ἀπαντῶνται εἰς ναυὸν ἀπὸ τῶν πρώτογονα, ἀλλὰ ὅλα εἰς τὰ δευτερόγονα τὰ σωματάδια· καὶ εἰς αὐτὰ πάλιν μὲ κάποιαν χρονολογικὴν τάξιν, δηλ. εἰς τὰ παλαιότερα ἐξ αὐτῶν, καθὼς εἰς τὰ ἐξ ἡμέρου καὶ ἀργύλλου βουνα εὐρίσκονται μόνον φωτικά λείψανα, εἰς δὲ τὰ νεώτερα καθὼς τὰ ἀπὸ τίτανον καὶ γύψου, τὰ ζωικά.

Τὸ θαυμασιώτερον ἀπὸ ὅλα εἶναι ἂν ὅτι πολλὰ ἐξ αὐτῶν (λ. χ. ζῶα τῆς θαλάσσης) εὐρίσκονται πολὺ ὑψηλότερα, μερικὰ ἕως 12,000 πόδας, ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης· β. εὐρίσκονται ζῶα τῶν θερμῶν κλιμάτων εἰς τόπους ψυχροῦς, ὅπου ἔχει μόνον δὲν κατοικοῦν, ἀλλὰ καὶ ἀν μεταφερθεὶν δύσκολα ζοῦν· οὕτω λ. χ. λέοντες, ἐλέφαντες, βινόκερως εἰς τὴν Γερμανίαν. Εἰς τὰ περίχ τῶν Παρισίων εὐρίσκονται τὰ λείψανα δύο εἰδῶν ζῴων, τὰ ὅποια ἐγίναν ἀφαντα, τὰ Παλαιοθηρία καὶ Ἀνοπλοθηρία, τὰ πρῶτα εἰς τὸ μέγεθος τοῦ βινόκερου, βοῦς, ἵππου, ἕως τοῦ χιτροῦ, καὶ προβάτου, ὅσον εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μεταξὺ τοῦ Ἰαπεύρου, ἵππου, καὶ βινόκερου· τὰ δεύτερα ἰμοιάζουν κατὰ τὴν ἵππον καὶ τὸν βινόκερον, κατὰ τὴν ἵππου τοῦ Νεῖλου, κάμηλον, καὶ χεῖρον. Τελευταῖον εὐρίσκονται καὶ μερικὰ κελοσσικά, καθὼς ὁ Μαρμουὶ εἰς τὴν Ρωσσίαν, καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν ἀνθρωπομεγέθεις τυφλοπόντικες. Ἐσημειώσαμεν, ὅτι πολλὰ ἐξ αὐτῶν τῶν ζῴων ἔπαυσαν ἀπὸ τὸ νὰ γεννῶνται τὴν σήμερον.

Περὶ τούτων ἰδὲ Cuvier recherches sur les ossements fossiles de quadrupèdes et. τόμ. 4. 1812 — Fr. S. Voigt Grundzüge einer Naturgeschichte, als Geschichte der Ent-

stehung und Ausbildung der Naturkörper. Frankfurt a M. 1817. Τοῦ αὐτοῦ Übersicht der Naturgeschichte. 1819. ἀπὸ τούτου τὸ τελευταῖον ἐλήφθησαν κατ' ἐπιτομήν καὶ τὰ ἀνωτέρω.

Κατὰ τὴν τρίτην τοῦ παρόντος μηνὸς (Φεβρ. 1820) ἐκράτησε συνέλευσιν γενικὴν ἢ ἐν Παρισίοις ἐταιρεία τῆς σοφειῶδους διδασκαλίας· κατ' αὐτὴν ἀνεγνωσθησαν διάφοροι λόγοι, ἀποβλέποντες τὰ ἀντικείμενα τῆς ἐταιρείας, μεταξὺ τῶν ἄλλων, τοῦ Degerando περὶ τῶν σοφειῶδων σχολείων τῆς Γαλλίας, καὶ τοῦ Jomard περὶ τῶν εἰς τὰ ξένα ἔθνη. Ἐξ αὐτῶν κρίνομεν ἄξιον νὰ ἐπιτέμωμεν καὶ νὰ κοινολογήσωμεν διὰ τῆς ἐφημερίδος μας τὰ ἐξῆς, ὡς παριστάοντα τὴν ἔκτασιν τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς μεθόδου.

Τὴν σήμερον ἀριθμοῦσιν εἰς τὴν Γαλλίαν 1,300 σχολεῖα τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς μεθόδου, εἰς τὰ ὅποια συχναζοῦν περὶ πού τοὺς 170,000 μαθητὰς· εἰς αὐτὸν τὸν ἀριθμὸν περιέχονται 152 σχολεῖα κρατιστικά. Μόνῃ ἢ ἐπαρχίᾳ τοῦ Σένα ἀριθμοῦσιν εἰς τὰς 31 τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου 88 σχολεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων 19 διδάσκουν ἄμισθι, 55 μὲ πληρωμὴν, καὶ 14 εἶναι χωρικά, συνάγοντα ὅλα 7,856 μαθητὰς.

Οἱ τόποι, εἰς τοὺς ὁποίους ἐσυστήθησαν ἤδη, ἢ καὶ συνίζανται τὴν σήμερον σχολεῖα αὐτοῦ τοῦ εἶδους, εἶναι· Σενεγάλη, Μαδαγασκάρ, Μαρτινίκα, Λιμὴν τοῦ ἠγεμόνος (Port-au Prince), Χίλι, Βραζιλία, Βυάερν (Buenos - Ayres), Βέλγιον, Ὀλλάνδα, Ἑλβετία, Πιεμόντε, Ἰταλία, Ἰσπανία, Δανία, Ρωσσία, Ἑλλάς, Μολδαβία, πρὸ πάντων ἢ Ἀγγλία. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας ἐπέταξε τὸ παρελθὸν ἔτος νὰ συσταθῶν τοιαῦτα σχολεῖα εἰς κάθε πόλιν τοῦ βασιλείου του. Εἰς τὴν Πορτογαλίαν ἐμετροῦσαν εἰς τὰ 1818 55 σχολεῖα αὐτῆς τῆς μεθόδου. Μεταξὺ τῶν ἡμετέρων ἐτηνέθησαν ὁ Ἄρχ. Ἄγγελος Ρωσσέτος Ρασνοβάνος διὰ τὴν φροντίδα καὶ τὰ ἔξοδα ὅπου ἀνέλαβεν εἰς εἰσαγωγὴν αὐτῆς τῆς μεθόδου, καὶ ὁ κύριος Κλεόβουλος, διότι ἀνεδέχθη τὴν διδασκαλίαν τῆς. Πανταχόθεν ἐλλοῦται ἄνδρες εἰς Γαλλίαν διὰ νὰ διδάχθωσιν αὐτὴν τὴν μέθοδον, καὶ ἐπιστρέφοντες νὰ τὴν διδάξωσιν εἰς τὴν Πατρίδα των, ἢ καὶ ζητοῦνται συμβουλαὶ εἰς ὅσα ἀνήκουσιν εἰς αὐτὴν.

Φίλε Δ. Κ.

Ἐξ Ὀδησοῦ τὴν 15. Φεβρουαρίου τοῦ 1820.

Ἦκουσες βέβαια, φίλε, τὴν φωνὴν τῆς ἑκατοσέμου φήμης, ἣτις πρὸ καιροῦ ἐσάλπισεν τὸν ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ τῆς Ἑλλάδος διακαῆ ζῆλον τῶν φιλογενῶν καὶ φιλομουσῶν Ὀδησοῦν. Ἀνεγνωσες, δὲν ἀμφισβάλλω, καὶ τὸν λόγιον Ἑρμῆν περιγράφοντα τῶν ἐν Ὀδησοῦ ἐμπόρων Γραικῶν τὰς γενναίας πράξεις, ὅσας κατὰ καιροὺς πράττουσι, καὶ τὴν ἀγροπυου φροντίδα, τὴν ὁποίαν διὰ τὸ Ἑλληνοεμπορικὸν Σχολεῖόντων δείχνουσιν. Ὄθεν περιττὸν νομίζω νὰ διατρέψω κ' ἐγὼ εἰς τοιαύτην ὕλην.

Σκοπὸν λοιπὸν ἄλλου διὰ τῆς παρουσίας μου δὲν ἔχω, καρὰ νὰ σε δώσω ἰδέας τινὰς περὶ τῶν κατὰ τὸν παρόντα μῆνα γενομένων μερικῶν ἐξετάσεων εἰς τὸ Ἑλληνοεμπορικὸν τῆς Ὀδησοῦ Σχολεῖον· πρὸ πάντων δὲ περὶ τῶν ἐν αὐτῷ διδασκόντων σοφῶν Διδασκάλων Διδασκάλων, τοὺς ὁποίους κατ' εὐτοχίαν αὐτόπτης εἶδον, καὶ αὐτήκοος τῆς διδασκαλίας αὐτῶν ἔγινα. Περὶ μὲν τῶν Διδασκάλων λοιπὸν ἀφ' οὗ γράψω ὀλίγα, μεταβαίνω εὐθὺς εἰς τὰς ἐξετάσεις, τὸν μόνον ταύτης μου τῆς ἐπιστολῆς σκοπόν.

Οἱ διδάσκοντες, φίλε, τὴν ἐν Ὀδησοῦ νεολαίαν εἶναι ἄνδρες τῶ ὄντι πεπαιδευμένοι, καὶ τῶντι φλεγομένοι ἀπὸ τὸ οὐράνιον καὶ θεῖον πῦρ τῆς φιλογενείας, ἐργάζονται τὸν ὁποῖον ἀνεδέχθησαν νὰ γεωργήσωσιν ἀμπελοῖνα μὲ πόθον πολὺν καὶ μὲ ἀκαταδειγμάτιστον ἐπιμέλειαν. Πρῶτος δὲ τῶν συνεργητῶν τοῦ καλοῦ τούτου ἀμπελοῖνος εἶναι, ὁ διὰ τὸν φωτισμὸν τοῦ γένους κοπιῶν σοφώτατος Βαρδαλάχος, ἡ σοφία τοῦ ὁποῖου καὶ αἱ ἀγλααί του ἀρεταὶ εἶναι γνωσταὶ εἰς ὅλο τὸ γένος. Ὁ σοφὸς οὗτος καὶ σεβάσμιος γέρον ἰσχυροῦς (ὡς εἶπα) διὰ τὸν φωτισμὸν τοῦ γένους, καὶ μὴ φειδόμενος κόπους παντοίους καὶ ὑπὲρ αὐτὴν τὴν δυνάμιν του, ἤλθε μ' ὄλην του τὴν προδεδηκυῖαν ἡλικίαν καὶ εἰς τὴν Ὀδησοῦν, μὲ σκοπὸν μόνον νὰ διαδώσῃ τῆς παιδείας τὰ φῶτα καὶ εἰς τοὺς ἐδῶ μετακίσαντας παῖδας Γραικῶν. Ἦλθε καὶ τῇ ἀληθείᾳ μετέδωκε καὶ εἰς αὐτοὺς μέγα μέρος τῆς βαθείας του σοφίας καὶ τῶν ἠθι-

κῶν του χαρακτηῖραν. Τὸ γένος λοιπὸν ὅλο πρέπει νὰ εὐχεται εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὴν σοφίαν του ἐκλογάδα ὑγαίει πολυχρόμιον καὶ γῆρας βαθύ, διὰ νὰ τὸ ἀφελήσῃ ὅσα δύναται καὶ εὐχεται. Δεύτερος τούτου ὁ κ. Γ. Γενναῖος, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ κ. Ἰ. Μακρῆς προσέει δὲ διατρέψω εἰς Ὀδησοῦν καὶ ὁ γνωσῶσσι κ. Γ. Λασσάνης ἀνεδέχθη αὐτοπροαιρέτως καὶ ἀμισθί δύο τάξεις, καὶ τὴν μὲν μετεβύθμισε κατὰ τὴν Ἀλληλοδιδασκτικὴν, τὴν δὲ κατὰ τὴν Σωκρατικὴν μέθοδον.

Κατὰ τὴν 10'. λοιπὸν τοῦ παρόντος περὶ τὴν 9'. ὦραν τὸ πρῶτ', ἀφ' οὗ ἐσυνάχθησαν εἰς τὴν Σχολὴν οἱ μαθηταὶ ὅλοι, οἱ διδάσκαλοι, οἱ ἐφοροὶ, πολλοὶ τῶν ὁμογενῶν ἐμπόρων, οἱ πρόκριτοι, καὶ ἄλλοι πάσης τάξεως καὶ παντὸς ἐπαγγελματος ἄνθρωποι, διὰ νὰ παρενβαθύνωσι μὲ τὴν παρουσίαν των τοὺς ἐξεταζομένους νέους ἐπαινοῦντες τοὺς ἐπιμελεῖς διὰ τὴν ἐπιμελείαν των, καὶ ἐλέγχοντες πατρικῶς τοὺς ἀμαεῖς διὰ τὴν ἐκούσιον ἀμαθειάν των, καὶ διεγείροντες αὐτοὺς εἰς ἀληθινὴν φιλομάθειαν μὲ τὰ ἐνδοξα παραδείγματα τῶν καρπῶν τῆς ἐπιμελείας, ἄρχισαν αἱ ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον καὶ τὴν τάξιν.

Ὁ Διδάσκαλος κ. Κ. Βαρδαλάχος ἄρχισε νὰ ἐξετάξῃ τοὺς μαθητὰς του πρῶτον εἰς τὴν Φυσικὴν, κάμνοντας καὶ τὰ πειράματα. Τοὺς ἐξέτασε τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν εἰς τὴν Ἱστορικὴν καὶ εἰς τὴν Στοιχειώδη Γεωμετρίαν. Μετὰ δὲ τὸ γεῦμα ὁ διδάσκαλος κ. Γ. Γενναῖος (1) ἐξέτασε τὴν πρώτην του τάξιν εἰς τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς, εἰς τὸ Συντακτικὸν καὶ Ἑτυμολογικόν· τὴν δὲ ἀκόλουθον ὁμοίως μετὰ τὸ γεῦμα ἐξέτασε τὴν δευτέραν τάξιν εἰς τὴν Ἀνωπολογίαν κατὰ τὴν Σωκρατικὴν μέθοδον (οὗτοι δὲ εἶναι παῖδες, οἱ ὁποῖοι προετοιμάζονται διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Γραμματικὴν, καὶ τὰς συγχερῶνας ἀναλόγους ἐπισήμας). Τὴν τρίτην ἡμέραν τὸ πρῶτ' ὁ κ. Ἰ. Μακρῆς ἐξέτασε τοὺς μαθητὰς του εἰς τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς καὶ εἰς τὸ Τεχνολογικόν· μετὰ δὲ τὸ γεῦμα εἰς τὴν Ἱερὰν Κατήχησιν, εἶτε Θεογνωσίαν καὶ εἰς τὴν Ἀριθμητικὴν. Μετὰ τὸν κ. Ἰ. Μακρῆν ἐξέτασεν ὁ κ. Γ. Ἀργυρόπουλος εἰς

(1) Οὗτος ἀνοχηρῶς παιδεύθη ἀπὸ τὴν πατρίδα του ἀπὸ τῆς ἀρετῆς κατ' αὐτὸς τὰς ἡμέρας εἰς αὐτὴν διὰ νὰ ἰδῇ τοὺς γονεῖς καὶ συγγενεῖς του. Διεδέχθη δὲ τὴν τάξιν αὐτοῦ ὁ κ. Γ. Λασσάνης.

τὴν Ἑωσσικὴν γλῶσσαν. Ὁ δὲ κ. Κ. Ἀνδρεάδης εἰς τὴν Ἰταλικὴν. Τελευταῖος δὲ ὁ κ. Γ. Λασσάνης, ὅστις πρῶτος ἀπὸ τοῦ ἔλλογιμου τοῦ Γένους μας ἐσύζησε πρὸ ὀλίγων μηνῶν τοῦ Λαγκάστρου τὸ σύστημα, ἐξέτασε τὰ παιδιὰ τῶν συμποσούμενων ἕως 150· πολλὰ ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι Ἑῶσσοι, Βλάχοι, Σλάβοι, Γάλλοι, Ἴταλοὶ, καὶ Γερμανοὶ κατὰ τὴν Ἀλληλοδιδασκτικὴν μέθοδον· καὶ μετὰ τὸ γεῦμα ἐξέτασε τὴν δευτέραν τάξιν κατὰ τὴν λεγομένην Σωκρατικὴν (τὰ διδασκόμενα κατὰ τὴν Σωκρατικὴν μέθοδον μαθήματα εἶναι τὰ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας Περιόδου τῆς Στοιχειώδους Ἑγκυκλοπαιδείας τῶν Γ. Γενναδίου καὶ Γ. Λασσάνη).

Τὴν εἰς ὀλίγον διάστημα καιροῦ πρόοδον βλέποντες, φίλε, οἱ Ὀδησσινοὶ ἐξεπλήττοντο, καὶ μὲ μεγάλην τῆς ψυχῆς τῶν χαρὰν ἔκραζον πρὸς τὸν κ. Λασσάνην τὸ Ζήτω! Δόξα καὶ τιμὴ, φίλε Λασσάνη, εἰς τὴν ἔλλογιμότητά σου, ἂν πρῶτος μὲ τὸ παράδειγμα σου ὑποχρεώσης καὶ ἄλλους νὰ σε μιμηθῶσι, καὶ μακάριοι ὅσοι τῶν συγχρόνων, ἢ μεταγενεστέρων σε ἀκολουθήσωσι!

Τὰς μεγάλας, φίλτατε, ἀφελείας, καὶ τὰ θαυμάσια ἀποτελέσματα τῶν εἰρημένων μεθόδων ἐπροξένησαν ἄκραν ἠδονὴν εἰς πᾶσαν Ἑλληνικὴν ψυχὴν. Βύχομαι δὲ ἐκ βάλους ψυχῆς νὰ εἰσαχθῶσιν αὐταὶ ὀγκύγωρα καὶ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς φίλτατης ἡμῶν πατρίδος· εἴθε! ! !

Οἱ ἐξετασθέντες εἰς τὴν Ῥητορικὴν μαθηταὶ τοῦ Βαρδαλάχου διὰ σημεῖον τῆς ἐπιδόσεώς των, ἐξεριώνισαν ἕκαστος καὶ συντάγματα τινὰ, ἐγκαυμάζοντες δι' αὐτῶν, ὁ μὲν τὸν Θεμιστοκλῆν, ὁ δὲ τὸν Μιλτιάδην, ἄλλος τὸν Περιμλῆν, τὸν Σωκράτην, τὸν Ἀριστείδην καὶ τὸν Κίμωνα. Οἱ ἔλλογιμοὶ οὗτοι Νῆοι μὲ τὰ γιγαντιαῖά των πρὸς τὴν παιδείαν βήματα δίδουσι εἰς τὸ Γένος καλὰς ἐλπίδας. Τὰ συντάγματα ὅλων αὐτῶν εὐφημίσθησαν ἀπ' ὅλους παρὰ πολὺ· περισσότερον δ' εὐδοκίμησεν ἢ περὶ Γεωμετρίας διατριβὴ Χίου τινὸς Δημητρίου Βιλλίου, μαθητοῦ τοῦ Βαρδαλάχου. Σε τὴν περικλειῶ λοιπὸν, ἐπειδὴ ἤξεύρω, ὅτι μὲ μεγάλην τῆς ψυχῆς σου εὐχαρίστησιν ἀναγινώσκεις τῶν νέων Ἑλλήνων τὰ νέα συντάγματα.

Οὗτοι εἶναι, φίλε μου, τῆς φιλογενείας οἱ καρποί. Παρακίνει καὶ ἄλλους, ὅσοι δὲν γνωρίζουσιν αὐτούς, νὰ τοὺς γευθῶσι. Τὸ δὲ γένος γνωρίζον τοὺς εὐεργέτας του θέλει σε

ἀποδώσει, ὡς πρωταίτιον, μυρίας χάριτας. Ἐγίαινε, φίλων ἄριστε, καὶ συχνόγραφε πρὸς τὸν εὐλεμενῆ σου φίλου

Κ. Α.

Ὁ ζῆλος σας, φιλόμουσοι Ὀδησσινοὶ, νὰ ἴδωτε, ἕσπερα ἀπὸ τέσων χρόνων δευτῶν, τὴν Ἑλλάδα νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀρχαίαν τῆς λαμπρότητα, διὰ τὴν ὁποίαν ἐγένεν ὅλων τῶν αἰώνων τὸ θαῦμα, σᾶς συνήρῳσι καὶ σήμερον εἰς τῶν Μουσῶν τοῦτο τὸ καταγώγιον· καὶ τὰ ζωνρὰ αἰσθήματα, ὅσα εἰς τὰς προλαβοῦσας ἐξετάσεις τῶν σκοπῶν σας αἱ πρόδοι σᾶς ἐπροξένησαν, ἀναβιβάζουν καὶ σήμερον τοὺς ὅσοι ποθοῦν τῶν προγόνων τῶν τὴν δόξαν εἰς τοῦτο τὸ βῆμα, ἀπὸ τὸ ὅποσον ἐκήρυττον τῆς πατρίδος των τὰ συμπερόντα οἱ Δημοσθένεις, οἱ Φωκίανες καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ἀξιόλογοι ἄνδρες, ἀληθινοὶ φίλοι τῆς πατρίδος καὶ τοῦ γένους των.

Καθεὶς ἀπὸ ἡμᾶς λοιπὸν σήμερον, φιλανθρωπότατοι εὐεργέται, συμπροδομούμεθα τὴν ἀγρυπνίαν νὰ εὐχαριστήσωμεν πρόνοιαν, ἐλπίζοντες συγκραταβατικὴν καὶ φιλάνθρωπον τὴν κρίσιν σας. Ἀπ' ὅλους ὅμως τούτους ἐγὼ δικαιότερον εἶναι νομίζω καὶ πλεοτέρας νὰ τύχω συγκραταβάσεως· ὄχι διότι πρώτην φρονίαν (ὡς ἠθέλαν εἰπεῖ τις), ἀπὸ τὸ βῆμα τοῦτο νὰ ὑμιλήσω ἐπεχειρήσα, ἀλλ' ὅτι ὁ ἀγών μου εἶναι τοσοῦτον τῶν ἄλλων βαρύτερος, ὅσον τὰ ὄντι εἶναι ἐκείνων ἐνδοξύτερος.

Σὺ δὲ, σοφώτατε Διδάσκαλε, δέξαι, παρακαλῶ, τὰ οἰκτεῖα, ὅσα πολλάκις ἀπὸ σε ἤκουσα, ἂν καὶ ὁ ἀσθενῆς μου νοῦς δὲν ἠδυνήθη νὰ φυλάξῃ μὲ ἀκρίθειαν ὅλην σου τὴν διδασκαλίαν.

Ὅλαι αἱ ἐπισημαί, γλῶσσαι καὶ τέχναι, ὡς καὶ αὐταὶ μας αἱ πράξεις πρὸς ἐνὶ καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν τῆς εὐδαιμονίας ἀποβλέπουσι. Τούτων δὲ ὅσαι κατ' εὐθείαν συντελοῦν εἰς ταύτην εἶναι καὶ λέγονται τῶν ἄλλων καλῆτεροι, ἢ χρησιμώτεροι· ἄριστη ὅμως δὲν εἶναι βέβαια παρὰ τὴν ἀλήθειαν, ἢ ὁποία προειδοποιούσα τὰς ἄλλας, ἂν ὄχι ὅλας, τοῦλάχιστον τὰς περισσοτέρας, γίνεται ἀσφαλῆς εἰς τὴν πρόόδου των ὁδηγός, ἢ νὰ εἶπω, εἶναι εἰς αὐτὰς βᾶσις καὶ θεμέλιον· καὶ χωρὶς τῆς ὁποίας, ἢ μένουσι παντάπασιν νεκρὰ, ἢ περαιτέρω δὲν προχωροῦσι. Καὶ τοιαύτη ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως εἰς ὅλους τοὺς παρελθόντας αἰῶνας, καὶ εἶναι τὴν σήμερον ἢ Μαθηματικὴ ἢ ἥτις κατ' ἐξοχὴν ἠνομισθῆ Μαθησις· καὶ ταύτης ὁ ἀείδω-

λέξματος και εις ελον τον κοινωνικόν βίον καρποφορώτατος βλα-
σος ή Γεωμετρία· ή Γεωμετρία, την όποιαν ο Θεός Πλάτων
ώνόμασεν 'Ιερών 'Επιστήμην· και ήτις, ως λέγει ο αυτός, όξί-
νει και προπαρρασκειούζει προς την αλήθη φιλοσοφίαν του αν-
θρώπινου νοού.

Είναι δύσκολον να παραστήση τις λεπτομερώς πάσας τας
εκ της Γεωμετρίας άφελείας· διότι ή εξέτασις αυτή προύπο-
θέτει παιδείαν πολλήν, και είδησιν ικανήν των τεχνών και
επιστημών. Η δυσκολία ήμεις αυτή δεν την σερεί την εις τας
περισσότερας υπεροχήν της· βεβαιώνει μάλιστα την μεγάλην της
άφελείαν. 'Επειδή αι μεν άλλαι ή ολίγας προξενούν συναλ-
λήλως άφελείας, ή και μηδεμίαν· εξ αυτής πολλαι λαμβά-
νουσι την αρχήν των. 'Οθεν και ο Θεός Πλάτων έγραψεν εις
της οικίας του τα προύλαμα „Μηδεις άγεωμετρητος εισίτω“.
'Ο Ξενοκράτης προς ένα ός τις ύπήγε να μαθητεύση, είπε·
„Πορεύου, λαβίς γάρ ουκ έχεις φιλοσοφίας“· χωρίς Γεωμε-
τρίαν έννοών, ή γνώσις μαθηματικής, ήτον ανάξιος να προσ-
έλθη εις τας Μούσας.

Της Γεωμετρίας το όφελος, και έν γενει της Μαθηματι-
κής, είτε καθ' έαυτήν την θεωρήσωμεν, είτε προς τας άλλας
τέχνas είναι μέγα.

Καθ' έαυτήν λοιπόν εάν την θεωρήσωμεν, βλέπομεν όποιον
και πόσον όφελος προξενεί εις τον ήμέτερον νοού· τον διεγεί-
ρει, τον όξύνει, του άφαιρεί της άμαθείας την παχέαν ά-
χλύν, τον έλευθερώνει από τας πολλας, τας όποιας εκ γενετής
έχομεν άγνοίας, και με ένα λόγον τον λαμπρύνει και τον τε-
λειοποιεί. „Τό έργον ήρα της επισήμης ταύτης (λέγει ο Πρό-
κλος) όποιονδήποτε έστιν εκ του ύνόματος δηλοϋται, κινη-
τικόν της νοήσεως, και καθαριστικόν της διανοίας, και έμ-
φαντικόν των κατ' ούσίαν ήμίν υπαρχόντων ειδών, λήψιστε
και άγνοίας άφαιρετικόν, άν από της γενεσεως έχομεν, και
άπολυτικόν των εκ της αλογίας δεσμών, κατά τον Θεόν
όντως τον της επισήμης ταύτης έφορον“.

Παρά ταύτην την άφελείαν είναι μάθημα ήδονικότατον,
και δια την αλήθειαν, και δια την έναργειαν των αποδείξεων.
Πόσην ήδονήν δεν έδοκίμισεν ο Πυθαγόρας διαίτην εδρεσιν
του τετραγώνου της ύποτεινούσης του όρθογωνίου τριγώνου!
'Εκατόμβην έπρόσφερον εις τας Μούσας. Εϋδοχος ο Κνίδιος έ-

πεθύμει, έλεγεν, όταν έπαρτήρει τον ήλιον να εύρεθί εις
αυτόν δια να γνωρίση το σχήμα και το μέγεθος του, και ήτον
εύχαριστημένος να κατακαή έπειτα από τας φλόγας του. 'Ο
'Αρχιμήδης, όταν εξήτησε τόπον να σταθί και να κινήση την
γην, είπε· „δός μοι πᾶ σφ, και την γην κινήσω“.

Θεωρούντες ήδη και προς τας άλλας τέχνas εύρισκομεν,
ότι όλαι ήθελαυ μείνει, ως είπαμεν, άτελείς, εάν δεν είχαν
όδηγόν της Γεωμετρίας τον λυχνον. 'Ο Μηχανικός παρ. χάρ-
είναι άδύνατον να κατασταθί τοιούτος, άν κατά βάθος δεν δι-
δαχθί, και μελετήση την Γεωμετρίαν και τα περι την Γεω-
μετρίαν. 'Ο 'Αρχιμήδης ο περίφημος εκείνος Γεωμέτρης, όστις
έλησιμονείτο καταγινόμενος εις την βαθείαν της Γεωμετρίας
μελίτην, με ποίαν τέχνην, ή με τίνος άλλης επισήμης βίβ-
θειαν, παρά με της Γεωμετρίας, ήδύνατο να εισηγή τας μηχαν-
νάς του, και να τοξούη μεγεθη λίθων υπέρρογκα με βίαν τό-
σην, ως να άνατρέπη όλας τας πεζικίας του έχθρου· δυνά-
μεις, και άλλα πάμπολλα της 'Αρχιμήδου Εϋφυίας γεννημά-
τα, άπίθανα μεν εις πάντα άνθρωπον, πιθανά δε και εύκολα
εις μόνον τον Γεωμέτην, και να αναγκάση τίναν τον Μάρ-
κελλον τον περίφημον στρατηγόν προς τον στρατόν του να φωνά-
ξη „Ού πανσόμεια προς τον γεωμετρικόν τουτον Βριάρεον πο-
λεμοϋντες, ός τας μεν ναύς ήμών κυαλίξων προς την θά-
λάσσαν, παίζων μετ' αίσχυνης εκβέβληκε, τούς δε μυθι-
κούς εκατόγχειρας υπεραίρει, τσαϋτα βάλλων άμα βέλη
καθ' ήμών“;

'Αλλά τις δεν βλέπει την εκ της Γεωμετρίας άφελείαν;
τις όπωσοϋν πεπαιδευμένος δεν βλέπει εις τας τέχνas, όσαι
είναι αναγκαίαι και χρήσιμοι εις τον κοινωνικόν βίον την εκ
της Γεωμετρίας ανάγκην; και πρώτον εις την ναυτικήν, ήτις
έδωκε θανμασχήν μορφήν εις τον κόσμον, τον όποιον ή φύσις
διεχώρισεν εις διάφορα μέρη, κ' εκείνη τα ήνωσεν εξ έναν-
τίας εις έν, μεταφέρουσα από έν εις άλλο μέρος τους υπό
την γην κεκρομμένους θησαυρούς· την ναυτικήν, λέγω, ήτις
έφθασεν εις τοιούτον έντελείας βαθμόν, ως δύναται τις να
είπη „μη περαιτέρω“.

Δεύτερον εις την 'Αρχιτεκτονικήν. 'Ο 'Αρχιτέκτων πώς
χωρίς της Γεωμετρίας την βοήθειαν ήδύνατο να σχεδιάση επί
'Αρ. 7.

τῆς γῆς διὰ τὴν κατασκευὴν οἰκοδομῶν τόσοι λαμπρῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς;

Τρίτον εἰς τὴν Πολεμικὴν. Ὅλα τὰ εὐνομούμενα ἔθνη, ἕσα μάλιστα ἐνησχολήθησαν εἰς τῆς Γεωμετρίας τὴν σπουδὴν, ἐκεῖνα κατεσάβησαν τῶν ἄλλων πολεμικώτερα, καὶ ἐξέτειναν τοῦ βασιλείου τῶν τὰ ἄρια μέσα εἰς τοὺς τόπους τῶν ὁποίων ἠγνοοῦν τὴν χρῆσίν τῆς. „Τὸ ποῖον; ἢ Γεωμετρίαν, ἔφη, λέ-
„ γεις; αὐτὸ τοῦτο, ἦν δ' ἔργα. Ὅσον μὲν, ἔφη, εἰς τὰ πο-
„ λεμικὰ αὐτὰ τείνει, δηλονότι προσήκει πρὸς γὰρ τὰς στρα-
„ τοπεδεύσεις καὶ καταλήψεις χωρίων, καὶ συναγωγὰς, καὶ
„ ἐκστάσεις στρατιῶν, καὶ ὅσα δὴ ἄλλα σχηματίζουσι τὰ στρα-
„ τῶν ἐν αὐταῖς τε ταῖς μάχαις καὶ πορείαις, διατρέφει ἄν-
„ αὐτὸς ἑαυτοῦ Γεωμετρικὸς τε καὶ μὴ ἄν.“

Ἄλλα διὰ τὴν τελειώσω ταύτην τὴν περιληπτικὴν καὶ ὑπερτὴν δυνάμιν μου ἐξέτασιν, καὶ νὰ δείξω εἰς ἕνα λόγον τὴν ἐκ τῆς Γεωμετρίας ἀφέλιμν, ἀφίνω τὸν Θεῖον Πλάτωνα νὰ ὑμνήσῃ, ὅτι „ τοῦ γὰρ αἰεὶ ὄντος ἢ Γεωμετρικὴ γνῶσις
„ ἔστιν ἔλκον ἄρα, ὡ γυναιε, πρὸς ἀλήθειαν ψυχὴν εἴη ἄν,
καὶ ἀπεργασικὸν φιλοσόφου διανοίας πρὸς τὰ ἄνω σκεῖν, ἢ
„ μὴν κάτω οὐδέεν ἔχομεν. Ὡς οἶδ' ὅτε μάλιστα, ἔφη, ὡς
„ οἶδ' ὅτε ἄρα, ἦν δ' ἔργα, μάλιστα προσακτέον, ὅπως οἱ ἐν
„ τῇ καλλιπόλει σου μηδεὶ τρόπῳ Γεωμετρίας ἀφίξονται,
„ καὶ γὰρ τὰ πάρεργα αὐτῆς οὐ σμικρὰ.“

Φίλοι ὁμογενεῖς! ὅλαι βεβαίαι αἱ μαθήσεις εἶναι ἀναγκασταὶ καὶ ἀφελίμοι εἰς τὸν ἀνθρώπου· διότι ὅλαι τοῦ βωμῆ- ζουν τὰ ἦθη, τοῦ μορφάνου τὸ λογικόν, καὶ τὸν καταστάνου ἐν τῶν λοιπῶν κτισμάτων ἀνώτερον. Πλὴν καθὼς διὰ τὴν ἰδιότης τὸ λαμπρὸν φῶς τοῦ ἡλίου ἀνάγκη ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς, οὕτω καὶ διὰ τὴν εὐδοκιμήσῃ καὶ εἰς τὰς ἄλλας μαθήσεις, εἶναι χρεια ν' ἀρχίσῃ ἀπ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον ἀφαιρὸν τῆς ἀμαθείας τὴν παχεῖαν ἀχλὺν, τὸν προπα- ρασκευάζει εἰς τὸν σκοπὸν του. Εἰς τοῦ Πλάτωνος τὸν καιρὸν οἱ νέοι συγχρόνως μὲ τὴν τέχνην τοῦ ἀναγιγνώσκειν καὶ γρά- φειν παρεδίδοντο καὶ τὴν Ἀριθμητικὴν, καὶ τὴν Γεωμετρίαν καὶ τὴν Ἀστρονομίαν· ἐντεῦθεν ἀπειργασμένος ὁ νοῦς τῶν ἐ- αῖθιυεν εἰς τὰς ὑψηλότερας τῶν συγγραμμάτων ἐνοίας, ὅθεν ἐπρόχωροῦσαν μὲ Σαυμασίας προόδους εἰς πᾶν εἶδος παιδείας. Ἀνάγκη λοιπὸν φιλίτιοι, καὶ πελλῆ, διὰ τὴν τελειοποιή-

σωμεν τὸν νοῦν ἡμῶν, μὲ πολλὴν σπουδὴν καὶ προθυμίαν νὰ καλλιεργῶμεν τὴν Γεωμετρίαν, καὶ ἀπ' οὗ ἀρκτὰ εὐφραν- θῶμεν ἀπὸ τοῦ καρποῦ τούτου τοῦ κλύου, ἀφελίμου καὶ ἀναγκαῖον ἐνταυτῷ με φαίνεται νὰ τρυγήσωμεν καὶ τοὺς τοῦ ὄλου δένδρου, δηλαδή τῆς Μαθηματικῆς. Αὐτὴ μᾶς ὑφώνει ἕως εἰς τὸν λαμπρὸν τοῦ Ἀριστοτέλους φάρον, ἐνεργεῖ καὶ τὴν περιέργειαν τῆς ἡμετέρας συναίσθησεως, καὶ τοῦ σκο- ποῦ διὰ τοῦ ὁποῖου ζῶμεν καὶ ἐνεργῶμεν* καὶ ἂν κανέν ἄλλο δυσκολώτερον καὶ σαφέτερον δὲν εἶναι παρὰ τὸ „ γινῶναι ἑαυτὸν“, τί περισσότερον παρὰ τὸ ὁποῖον μᾶς φέρει εἰς ταύ- την τὴν συναίσθησιν πρέπει νὰ ἐπιμελώμεθα;

Νέοι ὁμογενεῖς! ἡμεῖς μάλιστα τῶν ὁποίων ὁ σκοπὸς εἶ- ναι ἢ ἀνάστασις, ἢ δόξα καὶ τὸ κλέος τῆς Ἑλλάδος, πρέπει νὰ ἠξεύρωμεν, ὅτι διὰ τὴν κτυπήσωμεν κατ' εὐθείαν εἰς τὸν θεῖον καὶ ἰερὸν ἡμῶν σκοπὸν, ἀνάγκη πρώτον νὰ φέρωμεν μετ' ἡμῶν, ὅτι θέλει μᾶς προηγέται, ὡς φῶς, εἰς τὸ ὁ- ποῖον εἰδίδον τρέχομεν* καὶ οὕτω βλέποντες ὅθεν πρέπει νὰ περάσωμεν, θέλομεν ἐνισχύει ἀλλήλους μετὰ χαρᾶς κραινα- ζοντες,

Ὡ φίλοι Ἀργείων, ὅσ' ἔξοχος, ὅστε μεσήεις Ὅστε χειριστέρος οὖν ἐπλετο ἔργον ἕπισσι. Καὶ δ' αὐτοὶ τούδε που γινώσκετε* μήτις ὀπίσω Τετράρθη Ἄλλα πρόσω ἴεσθε, καὶ ἀλλήλοισι κέλεσθε.

Ὅσον χαίρουσιν οἱ ὁμογενεῖς βλέποντες, ἀναλόγως μὲ τὴν πρόδον τῆς παιδείας εἰς τὴν φίλιν ἡμῶν πατρίδα πληθύν- νομένους τοὺς προαγωγούς αὐτῆς καὶ προστάτας, τόσοι εὐφραν- νονται οἱ ἐκδόται τοῦ λογίου Ἑρμοῦ, συχνάκις λαμβάνοντες ἀπορρῆν νὰ δεκνύσῃ διὰ λαμπρῶν παραδειγμάτων τὴν ἀλή-θειαν τοῦ τερπνοῦ τούτου θεάματος. Ἄλλοστις τῶν ἐν τῇ ἐυ- ρώπῃ διατρίβοντων ἐνδόξων ὁμογενῶν συνέδραμε γενναίως εἰς τὴν σερίωσιν τοῦ λογίου Ἑρμοῦ, ἀλλ' ἐκ μετριοφροσύνης ἢ βέλησε νὰ μείνῃ ἀνάυμος. Ὁ εὐγενὴς φίλος του, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐπεμψεν ἐδῶ τὴν συνδρομὴν, κατεπίσθη μετὰ πολλὰς ἡμῶν παρακλήσεις νὰ συγχαρήσῃ τοῦλάχιστον τὴν εἰς τὸν Ἑρ- μῆν κήρυξιν καὶ τῆς δωρεῆς καὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ δωροδότου.

Τούτου ἡ μετριότης αἰς ὑποφέρειν τοῦλάχισον, οἱ μὲν ἐκδότηαι τοῦ Δ. Ἐρμοῦ νὰ ὁμολογήσωσι δημοσίως τὴν εὐθερμον αὐτῶν εὐγνωμοσύνην, τὸ δὲ κοινὸν νὰ συγχαρῆ με ἡμᾶς, ὅτι καὶ ἐν κόλποις τῆς πατρίδος καὶ ἐν ξένοις φρονεῖ εὐγενεῶς περὶ τῶν πατρίων καλῶν ὁ φιλόπατρις οὗτος ἀνώουμος, αἰς μαρτυρεῖ ἡ ἐπιστολή του, καὶ συνεργεῖ ἤδη καὶ μελετᾷ πολλά ἄλλα, αἰς πληροφοροῦμεθα.

Περιπόθητέ μου φίλε !

Κατ' αὐτὰς ἀνέγνων τὰ δύο πρῶτα τεράδια τοῦ λογίου Ἐρμοῦ ἐκδοθέντα κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ νέου ἔτους.

Αἱ ἐν αὐτοῖς διατριβαὶ μ' ἐφάνησαν ὄχι μόνον ἄξια τῶν ὑποσχέσεων τῶν φιλογενῶν ἐκδοτῶν αὐτῆς τῆς ἐφημερίδος, ἀλλὰ καὶ τιμῆς μεγίστης περιποιητικαὶ εἰς τοὺς συγγράψαντας αὐτάς, καὶ οὐ τῆς τυχούσης ἀφελείας πρόξενοι εἰς τοὺς ἀναγνώσοντας.

Ὅστις ἀγνοεῖ πόσον μέγα καλὸν ἐπροξένησεν εἰς τὸ γένος ἡ ἐκδοσις αὐτῆς τῆς ἐφημερίδος, ἀγνοεῖ τὰς πραγματικὰς πρὸς τὸν φωτισμὸν προόδουστου· ὅστις δὲ πάλιν γνωρίζων τὸ ἐξ αὐτῆς ὄφελος δὲν ἐπιθυμεῖ τὴν ἐξυκολούθησίν της, εἰς αὐτοῦ τὴν ἀφιλόκαλον ψυχὴν δὲν πρέπει τις νὰ ζητῆ οὔτε αὐτὰ τὰ κοινὰ τῆς ἀνθρωπότητος αἰσθήματα.

Θέλων νὰ δείξω πραγματικώτερον πρὸς τοὺς φιλογενεῖς ἐκδοτὰς αὐτῆς τῆς ἐφημερίδος πόσον αἰς μέλος τοῦ γένους εὐγνωμονῶ δι' ὅσα πρῶττοντες ἀφελούσι τὸ γένος, σὲ παρακαλῶ, φίλε, νὰ προσφέρῃς αὐτοῖς τὴν κελλομένην χάριν συνδρομῆς κατὰ τὸ παρὸν ποσότητι πεντακοσίων ἑξακοντῶν χαρτίνων.

Ἐκτός τῆς μικρᾶς αὐτῆς συνδρομῆς, ἣτις δικαιοῦτερον ἢμπορεῖ νὰ ὀνομασθῆ ἀπόστισι χρεῖουσ πρὸς τοὺς φιλογενεῖς ἐκδοτὰς, σὲ παρακαλῶ νὰ καταβάλης διὰ λογαριασμὸν μου τὴν ἀναγκαίαν ποσότητι διὰ πάντα σῶματα τοῦ λογίου Ἐρμοῦ, τὰ ὅποια παρακαλοῦνται οἱ ἐκδότηαι νὰ πέμπωσι δωρεάν ὅπου εὐρίσκονται ὁμογενεῖς σπουδαῖοι, ὑπ' ἐνδείας κεραιόμενοι αὐτῆς τῆς ἐφημερίδος.

Ὁ φίλος σου